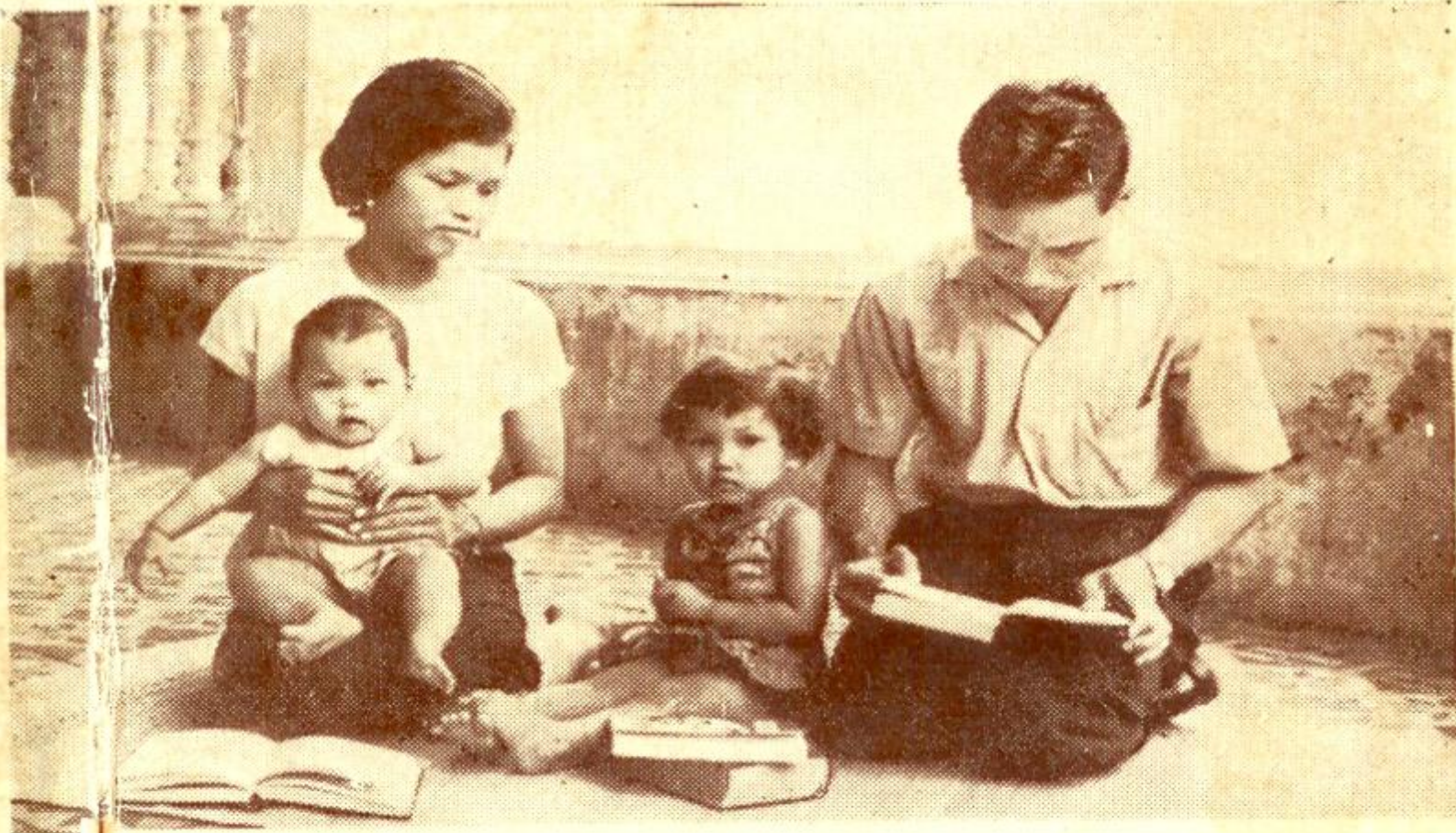

บทเสี้ยวบาง แห่ง ชีวิตศรีสยาม

สำหรับบุคคลในวัยหนุ่มสาวโดยเฉพาะ
แต่เป็นผลดีแก่บุคคลทุกวัย

**บนเส้นทาง
แห่ง
ชีวิตคริสเตียน**

**โดย นายแพทย์ เจ.ดับเบิลยู. แม็คมิลแลน
แปลโดย จรัส เกษมสินธุ์**

**ประเสริฐบรรณาการ
ผู้จัดพิมพ์ผู้จำหน่าย
296/5 ถนนสีลม บางรัก พระนคร**

ได้รับอนุญาตจาก ผู้เขียน

พิมพ์ที่ ร.พ. เจริญธรรม ๑๖๐ เสาชิงช้า พระนคร
นายรวล รุ่งเรืองธรรม ผู้พิมพ์โฆษณา ๑๙๖๔ โทร. ๒๕๒๔๒

คำแนะนำ

จุดประสงค์ของหนังสือเล่มนี้ก็เพื่อให้มีบทสังเขปแห่งคำสอนพระวจนะของพระเจ้า ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของคริสเตียน ข้าพเจ้าได้เขียนขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์แก่คริสเตียนในประเทศอินเดีย โดยเฉพาะ แต่ข้าพเจ้ามีความแน่ใจว่า คริสเตียนทั่วไปในทวีปเอเชียและอาฟริกาคงมีปัญหาเช่นเดียวกับคริสเตียนในประเทศอินเดีย ฉะนั้นข้าพเจ้าหวังใจว่า หนังสือเล่มนี้คงจะได้จัดพิมพ์ขึ้นเป็นภาษาต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์แก่คริสเตียนอย่างไพศาล

ถ้ามีข้อใดผิดพลาด ข้าพเจ้าขอรับผิดชอบ ขอพระผู้เป็นเจ้าอวยพรหนังสือเล็ก ๆ เล่มนี้ให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิตของผู้ที่เชื่อถือพระองค์

เจ. ดับเบิลยู. แม็คมิลแลน

สารบัญ

บทที่	หน้า
1. บทนำ	6
2. วิษุจน์	9
3. อุดมคติแห่งการสมรส	12
4. การเลือกคู่ครอง	15
5. พิธีสมรส	18
6. ชีวิตสมรส	20
7. การหย่า.....	23
8. การเป็นบิดามารดา	26
9. ครอบครัวคริสเตียน	28
10. บ้านของคริสเตียน	31
11. ครอบครัวคริสเตียนกับที่ประชุมคริสตจักร	34

บนเส้นทาง แห่ง ชีวิตคริสเตียน

1. บทนำ

พระเจ้าผู้เป็นเจ้าทรงสนพระทัย ต่อวิถีชีวิตของประชากรของพระองค์เป็นอย่างยิ่ง การที่พวกเรา
ได้เป็นบุตรของพระองค์นั้น หาใช่เพราะได้กระทำความดีแต่ประการใดไม่ (เอเฟซัส 2: 8, 9) แต่เป็น
เพราะเราได้ต้อนรับและวางใจในพระเยซูคริสต์เท่านั้น (ยอห์น 1:12) เมื่อเราได้รับความรอดเป็นบุตร
ของพระองค์แล้ว จึงสมควรอย่างยิ่งที่เราจะต้องระมัดระวัง ให้การประพฤติในด้านต่าง ๆ ของชีวิตดำรง
ความดีไว้ให้ได้ (ทิตัส 3:8)

การดำรงชีวิตอันเกี่ยวพันอยู่กับเรา อย่างใกล้ชิด อาจแบ่งออกได้เป็น 4 ประการ ซึ่งหากเราผู้
เป็นคริสเตียน ประพฤติผิดนอกทางไปแล้วย่อมทำให้เราชาวคริสต์ ต้องเสียใจและเสียดยอย่างยิ่ง ที่
ประการดังกล่าวนี้ คือ

1. ชีวิตส่วนบุคคล เช่น เมื่ออยู่ตามลำพังควรจะทำอย่างไรบ้าง ซึ่งได้แก่การอธิษฐาน การศึกษา
พระคัมภีร์เป็นส่วนตัว การแสดงพยาน (ฝ่ายพระคริสต์) ต่อคนอื่น ๆ เหล่านี้เป็นต้น อันเป็นสิ่งที่เราต้อง
กระทำ การปฏิบัติเช่นว่านี้ เป็นการสัมพันธ์กับพระเจ้าโดยแท้ ทั้งสี่ประการนี้ย่อมเป็นมูลฐานสำคัญ

2. ชีวิตครอบครัว ได้แก่ การประพฤติปฏิบัติภายในบ้าน ความสัมพันธ์ของตัวเรากับบิดามารดา
สามีหรือภรรยาและบุตร ชีวิตในส่วนนี้เองที่เป็นหัวข้อที่จะกล่าวในบทต่าง ๆ ของหนังสือเล่มนี้

3. ชีวิตในทางธุรกิจ ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างลูกจ้าง-นายจ้าง ความสัตย์ซื่อในการประกาศ
แจ้งความ และการประกอบทุกอย่างเพื่อผดุงชีพของเรา

4. ชีวิตในคริสตจักร เช่น ความเกี่ยวข้องกับคนอื่น ๆ ที่วางใจในพระเจ้า ว่าด้วยการประพฤติใน
ที่ประชุม (ทั้งชายและหญิง) องค์กรของคริสตจักร การถือศีล การประกาศของคริสเตียน และการ
เกี่ยวข้องในด้านอื่น ๆ

ถ้าเราประสงค์จะดำรงชีวิตตามแบบคริสเตียนที่แท้จริงแล้ว การดำรงชีวิต 4 ประการดังกล่าวนี้
ถือได้ว่าเป็นแนวทางตามพระวจนะของพระเจ้าที่เราพึงยึดถือ ความสัมพันธ์อันใกล้ชิดทั้ง 4 ประการนี้
ปรากฏอยู่ใน “จดหมายฝากของอัครสาวกเปาโล ตอนที่ถูกรังแก” (เอเฟซัส โคลโลสี ฟิลิปปี และฟิ

เลโมน) ในจดหมายเหล่านี้มีคำสอนที่ว่าด้วย ชีวิตในคริสตจักร (โคโลสี 3:12-17) ชีวิตด้านธุรกิจ (โคโลสี 3: 22-4:1) ชีวิตครอบครัว (โคโลสี 2:18-21) และชีวิตส่วนบุคคล (โคโลสี 4:5-6) รวมทุกหมวดเข้าด้วยกัน

ตัวอย่างง่าย ๆ เกี่ยวกับชีวิตด้านต่าง ๆ ปรากฏชัดในพระคริสต์ธรรมใหม่ ในตอนที่ว่าด้วย ผู้ปกครองของคริสตจักรท้องถิ่น ซึ่งได้แก่กลุ่มผู้มีอาวุโส (คำว่า “เจ้าอธิการ” “หัวหน้า” “มัคคนายก” เล็งถึงบุคคลกลุ่มที่ว่่านี่ทั้งสิ้น) คุณสมบัติที่กำหนดไว้เพื่อส่วนรวม จะต้องสอดคล้องกับชีวิตครอบครัว (1 ทิโมธี 3:2, 4, 5, 8) และชีวิตด้านธุรกิจ (1 ทิโมธี 3:3) รวมทั้งชีวิตส่วนตัว และการเป็นพยาน (1 ทิโมธี 3:2, 3) อีกด้วย

แม้ว่าหนังสือเล่มนี้ มุ่งหมายที่จะเขียนขึ้นเพื่อบุคคลในวัยหนุ่มสาวโดยเฉพาะก็ตาม แต่เราหวังว่าจะเป็นผลดีแก่บุคคลทั่วไปเป็นแน่ แบบอย่างชีวิตของครอบครัวคริสเตียน ตามที่พระเจ้าได้ประทานไว้ จำเป็นอย่างยิ่งแก่ชาวโลกทุกวันนี้ แต่มีความจริงที่น่าสลดใจอยู่อย่างหนึ่ง คือคริสเตียนผู้มีหน้าที่สอน บางคนสามารถอธิบายหลักพระคริสต์ธรรม และทำหน้าที่ศาสนกิจส่วนรวมได้ถูกต้อง มั่นคงตามวิถีชีวิตของคริสตจักร แต่มิได้ปฏิบัติตามหลักการนั้น ๆ ในครอบครัวของตนเองตามที่ชอบที่ควรนั้น ชาวคริสต์จะต้องใช้เวลาอยู่กับภรรยา และครอบครัวในบ้านของตนมากกว่าส่วนรวมกับเพื่อนสมาชิกคริสตจักร

การอภิปรายถึงเรื่องนี้ จำเป็นต้องกล่าวถึงเรื่องเพศเป็นธรรมดา เป็นที่แน่แท้ใจแล้วว่า ถ้าพระเจ้าไม่ทรงสร้างมนุษย์ให้เป็นชายและหญิงแล้วชีวิตของครอบครัวก็จะไม่เกิดมีขึ้น อยากรู้คดีปัญหาทางฝ่ายร่างกาย ย่อมมีความสำคัญแก่เรื่องนี้อยู่มาก แต่ในหนังสือเล่มเล็ก ๆ นี้จะไม่กล่าวถึงโดยละเอียดมากนัก เพราะมีนักเขียนหลายท่านได้กระทำแล้วอย่างเพียงพอ

ในการอภิปรายถึงเรื่องครอบครัวของคริสเตียนจำเป็นต้องยึดถือทั้งพระคัมภีร์เดิม และพระคัมภีร์ใหม่ ควบกันไปด้วย ทั้งนี้มิได้หมายความว่าเราไม่ถือความสำคัญ แห่งการเสด็จเข้ามาในโลกของพระเยซูคริสต์ ซึ่งได้เปลี่ยนการเกี่ยวข้องกับพระเจ้ากับมนุษย์ แต่โดยแท้จริงแล้วการเสด็จเข้ามาในโลกของพระเยซูคริสต์นั้น มีความหมายอันพึงยึดมั่นในใจอยู่เสมอว่า พระผู้เป็นเจ้าองค์เดียวกันที่ได้ทรงสำแดงพระองค์ต่อชนชาติอิสราเอลนั้น ได้ทรงสำแดงพระองค์เองแก่พวกเราแล้วในสภาวะบุรุษแห่งพระบุตร คือพระเยซูคริสต์นั่นเอง (ฮีบรู 1: 1-3) เรื่องราวต่าง ๆ ที่บันทึกไว้ในพระคัมภีร์เดิมนั้น ได้บันทึกไว้เพื่อเตือนสติแก่ผู้ซึ่งกำลังอยู่ในกาลสุคปลายของแผ่นดินโลก (1 โครินธ์ 10:11) ความหมายในวลีสุดท้ายนั้นอาจไม่แจ่มแจ้งนัก แต่ด้วยข้อความตลอดทั้งข้อจะช่วยให้เห็นชัดเจนขึ้นว่า พวกเราที่มีชีวิตอยู่ในยุคปัจจุบันนี้ ได้รับประโยชน์มากจากข้อความที่บัญญัติถึงการเกี่ยวพันของพระเจ้าที่ทรงมีต่อ

พลไพร่ของพระองค์ ในยุคก่อนที่พระคริสต์ได้เสด็จลงมา และสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขนข้อความเหล่านี้ เป็นบทเรียนสำหรับเราในยุคนี้อย่างแน่นอน

ขอพระองค์ได้โปรดช่วยเหลือ ให้เราสู้แจ้งในการศึกษาหลักสูตรฐานแห่งแบบอย่างของพระองค์ อันมีไว้เพื่อชีวิตครอบครัว เพื่อเราจะได้นำไปประพฤติปฏิบัติต่อไปด้วยเทอญ

2. วัยรุ่น

วัยรุ่น หรือ วัยหนุ่มสาว เป็นวัยที่สำคัญมากในชีวิตของเรา การตัดสินใจและการปลูกฝังนิสัยในวัยนี้ จะมีอิทธิพลครอบงำต่อไปจนตลอดชั่วชีวิตเพื่อให้พอเหมาะกับบทนี้ ขอจำกัดความไว้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ในระยะเวลาระหว่างเริ่มมีการตื่นตัวในทางเพศ (ปกติอายุ 13 ขวบ) กับระยะเวลาของการแต่งงาน นักเขียนชาวตะวันตกบางคนเรียกว่า “ช่วงระยะเวลาสิบปี” ความจริง จะมีระยะเวลาแตกต่างกันบ้างในบางภูมิภาค ซึ่งโดยเฉพาะเด็กหญิงมักจะเร็วกว่ากำหนด

มีตัวอย่างที่น่าพอใจสำหรับชีวิตวัยนี้ อยู่ อันได้แก่ชีวิตวัยรุ่นของพระมหาเยซูคริสต์ เด็กชายชาติเยาว์เมื่ออายุครบ 12 ปี ถือว่าเป็นบุคคลที่สามารถเข้าใจในข้อความทางศาสนา และสามารถทำหน้าที่ทางศาสนาในชุมชนของตนได้แล้ว เมื่อพระเยซูมีพระชนม์อายุครบตามนี้ พระองค์ได้เสด็จไปยังกรุงเยรูซาเล็ม พร้อมด้วยนางมาเรียและโยเซฟ ระยะเวลาต่อมาเราเรียกกันว่า “ระยะสิบแปดปีที่ไม่ปรากฏเรื่องราว” ณ เมืองนาซาเร็ธ ดังได้อธิบายไว้สั้น ๆ แต่มีความหมายชัดเจนสองข้ออยู่ในพระธรรมลูกา (ลูกา 2:51, 52) จากพระธรรมสองข้อนี้ เราได้รู้เรื่องชีวิตวัยรุ่นของพระเยซูสามประการ คือ

1. ทรงอยู่ได้ความปกครองของผู้ปกครองของพระองค์
2. ทรงจำริญขึ้น ทั้งในฝ่ายสติปัญญาและฝ่ายร่างกาย
3. เป็นที่ขอบจำเพาะพระพักตร์พระเจ้า และต่อหน้าคนทั้งปวง

1. การเชื่อฟังบิดามารดา คริสเตียนวัยรุ่นจะต้องเชื่อฟังบิดามารดาของตน บทบัญญัติข้อนี้ได้มีอยู่แล้วในพระบัญญัติสิบประการแห่งพระคัมภีร์เดิม (อพยพ 20: 12; เฉลยธรรมบัญญัติ 5:16) ได้กล่าวซ้ำและกำชับไว้อีกในพระคริสตธรรมใหม่ (เอเฟซัส 6:1-3) พระเยซูคริสต์ทรงเป็นแบบอย่างแก่เรา โดยพระองค์เอง (ลูกา 2:51; 1 เปโตร 2:21) อาจเป็นข้อยุ่งยากแก่คริสเตียนวัยรุ่น ที่มีผู้ปกครองซึ่งเป็นคนที่ไม่เชื่อในพระเจ้า แต่ขอยกเว้นกรณีแต่เฉพาะตอนที่คำสั่งของผู้ปกครองขัดกับน้ำพระทัยของพระเจ้าจริง ๆ เท่านั้น (กิจการ 5:29) พระเจ้าทรงมุ่งหวังให้ลูก ๆ ของพระองค์เชื่อฟัง

2. จำริญขึ้นทั้งในฝ่ายสติปัญญาและฝ่ายร่างกาย การเจริญเติบโตขึ้นทางฝ่ายร่างกายเป็นส่วนที่เราไม่ต้องทำอะไรเลย (มัทธิว 6:27) แต่เราสามารถช่วยให้สติปัญญาของเราเจริญขึ้นได้ ในส่วนนี้พระเจ้าได้ทรงสัญญาว่าจะประทาน “ด้วยเต็มพระทัย” แก่ทุกคนที่พูดต่อพระองค์ (ยากอบ 1:5)

คริสเตียนวัยรุ่น ควรต้องเริ่มศึกษาวิธีประกอบอาชีพที่มีเกียรติ (1 เศสะโลนิกา 4: 11) และแสวงหาทางที่จะทำให้อัน “เป็นคนงาน ที่ไม่ต้องอาย” (2 ทิโมธี 2:15) แต่อย่าลืมว่า “ความยำเกรงพระ

เยโฮวาห์เป็นบ่อเกิดแห่งปัญญา” (สุภาษิต 9:10) ชีวิตวัยนี้เป็นวัยที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง และเป็นเวลาที่เหมาะอย่างยิ่ง แก่การวางรากฐานของความรู้แห่งพระวาทะของพระเจ้า ความรู้แห่งพระวาทะของพระเจ้าจะช่วยป้องกันคนวัยหนุ่มสาวในการฝ่าอันตราย ดังจะได้กล่าวต่อไปในตอนจบของบทนี้

3. **จำเจริญขึ้นจำเพาะพระพักตร์ของพระเจ้า และต่อหน้าคนทั้งปวง** การที่เจริญขึ้นในความรู้ฝ่ายน้ำพระทัยของพระองค์ และแสวงหาทางที่จะอยู่ในโอวาทของพระองค์ก็เป็นที่ชอบพระทัย และเป็นประโยชน์ในการถวายเกียรติแก่พระองค์ยิ่งขึ้น เช่น ถ้าเรายังมีความรู้ และสามารถประกอบอาชีพได้ดี ก็เป็นธรรมดาอยู่เองที่เราจะเป็นที่ชื่นชมแก่คนทั้งหลายด้วย แต่ขอให้จำไว้ว่า เราข่อมไม่สามารถที่จะให้เป็นที่ชอบใจแก่คนทุกคนได้ และเราก็ไม่ควรเป็นเช่นพวกฟาริสี ผู้ซึ่งพอใจรับเกียรติยศจากมนุษย์ แต่ไม่แสวงหาเกียรติยศซึ่งมาจากพระเจ้าองค์เดียวเท่านั้น (ยอห์น 5: 44)

ดังนั้น วัยหนุ่มสาวจึงเป็นวัยที่อำนวยประโยชน์ได้มากในชีวิตของคนเรา คุณลักษณะพิเศษอีกอย่างหนึ่งก็คือ วัยนี้มีความรับผิดชอบน้อยกว่าระยะหลังของชีวิตและเหมาะที่สุดในการปลูกฝังนิสัยเพื่อรับใช้พระเจ้าตามแบบคริสเตียน ท่านอัครสาวกเปาโลได้เขียนไว้ว่า “...ฝ่ายคนที่ไม่มีการรยา ก็เอาใจใส่การขององค์พระผู้เป็นเจ้า เพื่อจะทำสิ่งซึ่งเป็นที่ชอบพระทัยขององค์พระผู้เป็นเจ้า” (1 โครินธ์ 7:32) ผลดีที่ได้รับจากประสบการณ์ในการรับใช้พระเจ้าในขณะที่เป็นโสดอยู่ก็จะติดตัวไปจนถึงเวลาที่สมรสแล้ว

ในทำนองเดียวกัน วัยรุ่นอาจเป็นวัยที่ทำให้ชีวิตเลวร้ายได้ด้วย คำสอนในพระคัมภีร์บ่งไว้ชัดเจนว่าระยะนี้ต้องรู้จักบังคับจิตใจ การล่วงประเวณีเป็นความบาปที่พระเจ้าจะทรงพิพากษา (ฮีบรู 13:4) เรื่องนี้เป็นปัญหาใหญ่ประการหนึ่งของวัยรุ่น สัญชาติญาณการสืบพันธุ์ได้เติบโตขึ้นพร้อมกับการเจริญเติบโตของร่างกาย แต่ก็ยังไม่เจริญเต็มที่ตามกำหนดอันเหมาะสม การชิงสุกก่อนห่ามอาจเกิดขึ้นได้ง่าย จะควบคุมได้อย่างไร? มีพระวาทะของพระเจ้าสำหรับสั่งสอนแนะนำคนในวัยนี้ประการใดบ้าง?

คำแนะนำในเรื่องนี้มี 2 ประการ มีทั้งวิธีแก้ไขและป้องกัน คือ

1. หลีกหนีจากราคะตัณหาของคนหนุ่ม ๆ (2 ทิโมธี 2: 22) คนทั่วโลกได้ยอมรับว่า เพลงไพเราะของกษัตริย์ซาโลมอน เป็นเพลงรักที่จับใจยิ่งในทางวรรณคดี คริสเตียนหนุ่มสาวทุกคนจำ “บทลูกคู่” หรือ “บทรับ” ได้ดี คำแปลพระคัมภีร์ฉบับปรับปรุงใหม่ เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าแปลได้ถูกต้องแน่นอนกว่าเดิม เช่น

“ดิฉันขอให้เธอทั้งหลายสาบาน....
เธอทั้งหลายจะไม่เร้า
หรือปลุกความรักให้ตื่นกะตือตื่น
จนกว่าเธอจะจุใจแล้ว”

(บทเพลงไพเราะ ของกษัตริย์ซาโลมอน 2: 7, 3:5, 8:4)

อีกนัยหนึ่งหมายความว่า เราไม่ควรกระทำด้วยประการใด ๆ อันจะเป็นการเร่งเร้าในทางเพศ ในการนี้มีการแสดงออกสามทาง ซึ่งคริสเตียนทุกคนจำต้องละเว้น ประการแรกได้แก่ การกระทำกับตนเอง ประการที่สอง การกระทำกับเพศเดียวกัน และประการที่สาม ก็คือ การกระทำกับเพศตรงกันข้ามในประการแรกพระคัมภีร์มิได้กล่าวไว้โดยเฉพาะเจาะจงแต่ก็เป็นทีเห็นได้ชัดว่า เป็นการฝ่าฝืนหลักการดังกล่าวข้างต้น ส่วนสองประการหลังนั้น พระคัมภีร์เดิมและพระคริสตธรรมใหม่ได้ระบุไว้ชัดเจนว่า เป็นที่ต้องปรับโทษ (เลวีนิติ 20: 10, 13; 1 โครินธ์ 6:9, 18) เพื่อเป็นมาตรการถือปฏิบัติในคริสตจักรระบุไว้ว่าต้องหลีกเลี่ยง ต้องไม่คบหาฉันท์มิตรกับคนที่ประพฤติเช่นนี้ (1 โครินธ์ 5:9-13) เพราะถ้าคบหาด้วยก็จะเป็นผลเสียแก่การเป็นพยานทางฝ่ายคริสเตียน

“การหลีกเลี่ยง” จากความบาปเหล่านี้หมายความว่า จะต้องปลีกตัวออกไปจากผู้ที่มัวเมาในกามราคะให้ไกลที่สุด (สุภาษิต 1:10) คือ ต้องมีเจตนาที่สงวนตัวของเราให้พ้นจากภาวะการฉ้อฉลยั่ววน หรือการใด ๆ ที่จะเกิดขึ้นในทำนองที่ว่านี้โดยสิ้นเชิง

2. จดจำพระคำรัสของพระเจ้าไว้ในใจ “พระคำรัสของพระองค์นั้น ข้าพเจ้าได้จดจำไว้ในใจเพื่อข้าพเจ้าจะไม่กระทำผิดต่อพระองค์” สดุดี 119:11

ความรู้สึกเกรงกลัวต่อพระเจ้าเป็นเครื่องป้องกันการกระทำบาปใด ๆ ได้ดีที่สุด รวมทั้งการทำบาปในเรื่องเพศนี้ด้วย (สุภาษิต 6: 20-35) ขอให้อ่านและศึกษาพระธรรมสุภาษิต ด้วยความสำนึกดังกล่าวแล้วเรื่องราวของโยเซฟ เป็นตัวอย่างอันดีแก่เราในเรื่องนี้ โยเซฟตกเป็นทาสในต่างแดน แต่ท่านคงอดทนต่อการยั่ววนอย่างมั่นคงได้ด้วยวิธีนี้ ทั้งนี้เพราะท่าน “เกรงกลัวต่อพระเจ้า” (ปฐมกาล 39:7-12) คาบแห่งพระวิญญาณ คือพระวณะของพระเจ้า ถ้าเราใช้ให้ถูกทางแล้ว ผลลัพธ์โดยความช่วยเหลือของพระเจาก็คือ เราก็จะสามารถต่อต้านการยั่ววนแห่งวัยรุ่นนี้ได้ด้วยดี และจะเป็นผลดีถึงขั้นอภิสิทธิ์ในการสมรสในเวลาต่อมาด้วย

3. อุดมคติแห่งการสมรส

การพิจารณาพระคัมภีร์สำหรับเรื่องใด วิธีที่ดีที่สุดก็ต้องพลิกกลับไปศึกษาในตอนต้น ด้วยความเอาใจใส่ระมัดระวังให้รอบคอบ ถ้าเราทำเช่นนั้น เราจะเห็นว่าประวัติดั้งเดิมของมนุษยชาตินั้น พระเจ้าได้ทรงเนรมิตสร้างภรรยาจากอาดัม เพื่ออาดัม แล้วยกให้แก่อาดัม มร. โคนัลด์ แอล. นอร์บี ได้ให้ข้อสังเกตไว้เป็นบทเรียนแก่เราจากคำว่า “อุดมคติแห่งการเนรมิตสร้าง” ที่บัญญัติไว้ในพระธรรมปฐมกาลห้าข้อด้วยกัน ข้ออ้างทั้งห้าข้อนี้ ซึ่งประกอบด้วยข้อไขจากพระคัมภีร์ จะทำให้เราเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น

1. “ให้มีภรรยาเพียงคนเดียว แก่สามีแต่ละคน หากเป็นพระประสงค์ของพระเจ้า ที่จะให้ชายมีภรรยาหลายคนแล้ว ย่อมเป็นที่แน่นอนว่า พระองค์คงจะสร้างภรรยาหลาย ๆ คนให้แก่อาดัม (ปฐมกาล 2:22)”

จะเห็นได้ว่าทั้งการมีภรรยาหลายคน (สามีคนหนึ่งมีภรรยามากกว่าหนึ่งคนในขณะเดียวกัน) และการมีสามีหลายคน (ภรรยาคนหนึ่งมีสามีมากกว่าหนึ่งคนในขณะเดียวกัน) ทั้งสองอย่างนี้ เป็นการตรงกันข้ามกับอุดมคติของพระเจ้าอย่างแน่นอน ในจดหมายของอาจารย์เปาโล ซึ่งได้เขียนถึงชาวโครินธ์ มีใจความว่า “...จงให้ผู้ชายทุกคนมีภรรยาเป็นสิทธิของตัวเสีย และจงให้ผู้หญิงมีสามีเป็นสิทธิของตัวเสีย” (1 โครินธ์ 7:2) จริงอยู่ในพระคัมภีร์เดิมยอมผ่อนผันให้ผู้ชายมีภรรยาหลายคนกว่าหนึ่งคน แต่ตามหลักฐานในประวัติของการนี้ จะเห็นได้ชัดว่า ผู้ที่มีภรรยาหลายคนกว่าหนึ่งคนก็ “ยุ่งยากลำบากใจ” มากกว่าผู้ที่มีภรรยาเพียงคนเดียว (1 โครินธ์ 7:28) มีกรณีแวดล้อมที่อาจจะยกขึ้นมาเป็นคำแนะนำสำหรับบางท้องถิ่นที่ยอมให้มีภรรยาหลายคน คือ ในกรณีของผู้ชายมีภรรยาหลายคนอยู่ก่อนแล้ว ภายหลังต่อมาได้กลับใจมาเชื่อฟังในพระเจ้า เช่นนี้ พระคัมภีร์บัญญัติไว้ว่าเป็นชายที่ขาดคุณสมบัติในการแต่งตั้งให้เป็นผู้บริหารงานของคริสตจักร (1 ทิโมธี 3:2; ทิตัส 1:6) ส่วนการมีสามีหลายคนนั้น ซึ่งมีอยู่น้อยแห่งทีเดียว ผลที่สังคมได้รับจากการนี้ปรากฏชัดว่าเป็นความหายนะอย่างใหญ่หลวง เช่นในหมู่ชาวเขาเผ่าหนึ่งทางตอนใต้ของประเทศอินเดีย ซึ่งเรียกว่า ชาวโตดัส

2. “ในการเนรมิตสร้าง พระเจ้าได้ให้ผู้หญิงอยู่ภายใต้การคุ้มครองของผู้ชาย เพราะว่าพระองค์ทรงสร้างผู้หญิงให้เป็นคู่อันเหมาะแก่ผู้ชาย (ปฐมกาล 2:18; 1 ทิโมธี 2:13) นับตั้งแต่ผู้หญิงได้ละเมิดพระคำรัสของพระเจ้าเมื่อถูกทดลอง พระองค์ก็ได้ทรงกำหนดให้ผู้หญิงอยู่ได้บังคับบัญชาของผู้ชายเป็นต้นมา (ปฐมกาล 3:16)”

หลักการดังกล่าวข้างบนนี้ ได้มีบัญญัติไว้ในพระคัมภีร์โดยตลอด คำสอนต่าง ๆ ทั้งในจดหมายฝากของอาจารย์เปาโลและอาจารย์เปโตรได้กล่าวไว้ว่า จงให้ภรรยา ยอมเชื่อฟังสามีของตนด้วยความ

นอบน้อม (เอเฟซัส 5: 22, 23; โคลโลสี 3:18; 1 เปโตร 3:1-6) จากเหตุผลอันเป็นมูลรากเดียวกันนี้เองที่ บัญญัติให้ผู้หญิงต้องนิงฟัง ด้วยความนอบน้อมในที่ประชุม (1 ทิโมธี 2:11-14) ขอให้สังเกตเกี่ยวโยงไปถึงคำว่า “ศิระ” ที่ปรากฏอยู่ในโครินธ์ฉบับต้น บท 11 ข้อ 3 อีกด้วย

3. “ฝ่ายชายจำต้องจงรักภักดีต่อฝ่ายหญิงโดยสิ้นเชิง ผู้ชายจึงจำต้องละบิดามารดาของตนไป ผูกพันอยู่กับภรรยา (ปฐมกาล 2:24) และในทำนองเดียวกัน ฝ่ายชายก็ย่อมหวังได้รับความภักดี เช่นเดียวกันนี้จากภรรยาของตนด้วย”

ความสัจซื่อต่อกันนี้ ได้กำชับไว้แล้วทั้งในพระคัมภีร์เดิมและพระคัมภีร์ใหม่ว่า การเกี่ยวข้องกับผู้อื่นใด ถือว่าเป็นความโง่เขลาและชั่วร้าย (สุภาษิต 6: 27-35; ฮีบรู 13:4)

4. “อุดมคติแห่งการนมิตสร้าง ก็เพื่อการอยู่ร่วมกันโดยสมบูรณ์ทางบุคลิกลักษณะ มีความมุ่งหมายอันเดียวกัน และมีความเจริญด้วย ก็มีและภรรยาจะต้องอยู่ร่วมกันเสมือนเป็นบุคคลเดียว เป็นเนื้อหนังอันเดียวกัน (ปฐมกาล 2:24) องค์พระผู้เป็นเจ้าทรงถือว่า การเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเช่นนี้ก็สมควรที่จะเรียกชื่อ ๆ เดียว ทรงเรียกชื่อ (ชายและหญิงที่ทรงสร้างนั้น) ว่าอาดัม (ปฐมกาล 5:2)”

การแสดงออกทางร่างกายในคำว่า “เป็นเนื้อหนังอันเดียวกัน” นั้น คือการเกี่ยวพันในทางเพศ (1 โครินธ์ 6:16) คนใดที่ “ผูกพันกับองค์พระผู้เป็นเจ้า ก็มีใจเป็นอันเดียวกันกับพระองค์ฝ่ายวิญญาณ” (1 โครินธ์ 6:17) โดยนัยดังกล่าวมานี้ที่ให้ชื่อว่า “อาดัม” แก่ชายที่พระองค์ทรงสร้างกับภรรยาของเขานั้น ก็เช่นเดียวกับคำว่า “พระคริสต์” ใน 1 โครินธ์ 12: 12 ซึ่งถึงถึงพระเยซูคริสต์เจ้ากับอวัยวะของพระองค์ ซึ่งได้แก่คริสตจักรนั่นเอง

5. “จุดมุ่งหมายของพระเจ้าที่ทรงสร้างชายและหญิง ก็เพื่อให้บังเกิดผลทวีคูณ ประการแรก ให้เขา “บังเกิดทวีมากขึ้นทั่วทั้งแผ่นดิน” (ปฐมกาล 1:28) การสมรสที่ปราศจากบุตรเป็นการผิดจากพระประสงค์ของพระเจ้า การที่คู่สมรสบางคู่ไม่ปรารถนาที่จะมีบุตรจึงเป็นเรื่องที่น่าสลดใจมาก”

เนื่องจากการอยู่ร่วมกัน ผลจึงเกิดทวีมากขึ้น ความจริงข้อนี้ได้กล่าวไว้ในพระธรรมเล่มสุดท้ายของพระคัมภีร์เดิมนั้นแล้ว พระเจ้าทรงสร้างมนุษย์ทั้งสอง “เป็นเนื้ออันเดียว” เพื่อ “ปรารถนาจะมีบุตรจากพระเจ้า” (มาลาคีย์ 2:15)

การอภิปรายถึงอุดมคติแห่งการสมรสในบทนี้ มีจุดประสงค์ที่แน่นอนว่า ชายหนุ่มคริสเตียนผู้มีสติปัญญาจะได้เอาใจใส่ในการเลือกภรรยาว่า หญิงใดจะช่วยทำให้อุดมคติดังกล่าวนี้เป็นความจริงขึ้นมาได้ หญิงตามอุดมคตินี้ จะต้องเป็นหญิงที่จะอยู่ในโอวาทของเขา จะต้องภักดีต่อเขา จะต้องร่วมใจกับเขาในการปฏิบัติรับใช้พระเจ้า และจะต้องเป็นมารดาที่ดีของบุตรที่พระเจ้าจะประทานให้เขาทั้งสอง

เป็นที่น่าสังเกตว่า สำหรับอาดัมนั้นเรื่องนี้ได้ง่ายกว่าสำหรับเรา ก็โดยที่เขาเป็นผู้ชายเพียงคนเดียวในโลกในเวลานั้น และเธอก็เป็นหญิงเพียงคนเดียวเท่านั้น กระนั้นก็ดีความจริงก็ประจักษ์ชัดอยู่

แล้วว่า ทุกวันนี้พระเจ้ายังทรงสามารถให้ ความช่วยเหลือต่อเราในการเลือกสรร และเป็นน้ำพระทัยของพระองค์ที่จะประทานคูชีวิตที่พระองค์ทรงเลือกให้แก่เราดังที่พระองค์ได้ประทาน เมื่อครั้งเริ่มแรกแห่งประวัติศาสตร์ของโลกเช่นเดียวกัน

“พระองค์ทรงรู้ ทรงรัก อารักขา
เป็นความจริง ยิ่งแท้ ไซ้แปรมา
ทรงจัดหา ที่ดีแท้ แก่ผู้นั้น
ที่วางใจ มอบจิต สนิทแน่
แก่พระที่ เทียงแท้ ทรงเลือกสรร”

4. การเลือกคู่ครอง

เป็นพระประสงค์ของพระเจ้าที่จะให้มนุษย์แทบทุกคนได้สมรส แต่คงมีข้อยกเว้นในบางกรณี เพื่อ “เห็นแก่แผ่นดินสวรรค์” พระเจ้าได้ทรงให้ชายหญิงมีความชื่นชมยินดีในชีวิตสมรส แต่โดยพระประสงค์อันต้องแท้ดังกล่าวข้างต้น พระองค์ทรงเรียกบางคนให้ละเว้นการสมรส เพื่อเขาจะได้ปฏิบัติพระองค์โดยเฉพาะโดย “ปราศจากความกระวนกระวายใจ” (มัทธิว 19:10-12; 1 โครินธ์ 7:35) เราต้องรู้แน่นอนในวาระกำหนดของพระเจ้า ในเมื่อเราตัดสินใจทำการสมรส (ปัญญาจารย์ 3:1) อย่างไรก็ตามชายหนุ่มแทบทุกคนแน่ใจได้ว่า “วาระกำหนด” ดังกล่าวนี้อาจจะต้องมาถึงในช่วงชีวิตของเขา

ในการเลือกภรรยา นั้น อาจมีหลาย ๆ กรณี แต่มีแนวทางสำคัญ ๆ อยู่สองประการ แนวทางดังกล่าวนี้อาจพิจารณารวมกันก็ได้ คือ

1. *โดยการมั่นหมาย* วิธีนี้เป็นมาตรการของแทบทุกประเทศในภาคตะวันออก บิดามารดาของฝ่ายชายจะเลือกหาผู้ที่เห็นว่า เหมาะสมแก่บุตร ของตนก่อนแล้วตกลงมั่นหมายไว้กับบิดามารดาของฝ่ายหญิง หนุ่มสาวอาจมีสิทธิ หรือบางกรณีอาจไม่มีสิทธิที่จะปฏิเสธได้เลย

2. *โดยการสมัครรักใคร่* การรู้จักคุ้นเคยสนิทมาากขึ้น ก็ทำให้เกิดมิตรภาพ และเมื่อมีมิตรภาพสนิทขึ้นก็ย่อมทำให้เกิดความรัก หลังจากนั้นก็จะมีการหมั้นวิธีนี้เป็นมาตรฐานแห่งการเลือกภรรยา ในประเทศทางตะวันตก รายการอื่น ๆ นอกจากนี้แทบจะไม่ต้องคำนึงถึง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้หนังสือแนะนำทั้งหลายเกี่ยวกับเรื่องการสมรส ซึ่งได้เขียนขึ้นสำหรับชายยุโรปโดยเฉพาะ มีประโยชน์ต่อชายหนุ่มในดินแดนอื่น ๆ เพียงในวงจำกัดเท่านั้น อย่างไรก็ตามก็ดี คำว่า “รัก-สมรส” นี้ ก็กำลังเป็นที่นิยม และถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญหลาย ๆ แห่งในปัจจุบัน

ฉะนั้น อาจมีปัญหาขึ้นว่า วิธีใดจึงจะถูกต้องตามพระคัมภีร์ คำตอบก็คือ ถูกทั้งสองวิธีนั้นแหละ การสมรสสองรายแรก ที่พรรณาไว้ในพระคัมภีร์ค่อนข้างจะละเอียดพอที่จะถือเป็นตัวอย่างได้ คือ การสมรสของอิสอัค ซึ่งเป็นการสมรสโดยการหมั้นหมายโดยแท้ อิสอัคได้รู้จัก – รัก เรเบคาห์ ก็ต่อเมื่อภายหลังที่นางได้เป็นภรรยาของท่านแล้ว (ปฐมกาล 24) อีกรายหนึ่ง คือ ยาโคบได้รักราชเอลอยู่ก่อนแล้ว จึงได้สมรสกับนางและต้องทำงานอยู่ถึงเจ็ดปี จึงได้นางมาเป็นภรรยาของท่าน (ปฐมกาล 29) ตัวอย่างดังกล่าวนี้ ในทางประเพณีแห่งสังคมก็ควรจะได้คำนึงอยู่เหมือนกัน ควรจะสังเกตอีกว่า การประโลมรักเป็นมูลเหตุอันตรายทางศีลธรรม แม้ชายหนุ่มจะมีความตั้งใจที่จะให้เกียรติแก่คู่รักของตนก็ตาม ความผิดพลาดอาจเกิดขึ้นได้จากเรื่องราวอันมัวหมอง เช่นที่บันทึกไว้ในพระคัมภีร์เดิม พระธรรมปฐมกาล 34: 1-19 เป็นบทเรียนที่สอนให้เราารู้ได้เป็นอย่างดีว่า เมื่อจะแสวงหาเจ้าสาวนั้น ชายหนุ่มจะต้องระลึกไว้ในใจประการใดบ้าง

ประการสำคัญที่จะขาดเสียไม่ได้ คือ ผู้ที่จะเป็นเจ้าสาวของเรานั้นจะต้องเป็นผู้ที่พระเจ้าทรงเลือกสรรให้ทั้งนี้เพราะ การสมรสของเรจะต้องเป็นการสมรส “ในพระองค์” เป็นที่รู้แน่แล้วว่า พระเจ้าได้ประทานสติปัญญาแก่เราแล้ว เมื่อเผชิญกับการตัดสินใจที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นนี้ เราก็ต้องใช้สติปัญญาที่พระเจ้าประทานให้แก่เรานั้นให้ถูกต้อง การสมรสมิใช่เป็นแค่เพียงเรื่องสำคัญที่ผ่านไปเรื่องหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นเรื่องที่มีอายุยาวนานตลอดชีวิต เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้เป็นไปตามน้ำพระทัยของพระเจ้าโดยสิ้นเชิง ข้อที่ควรคำนึงถึงประการดังต่อไปนี้ อาจช่วยในการพิจารณาของเราได้

1. *การพิจารณาทางจิตวิญญาณ* เราไม่ควรเป็นคนที “เทียมแอกกับคนที่ไม่เชื่อ” (1 โครินธ์ 6:14) การสมรสเป็นแอกประการหนึ่งอย่างแน่นอน ชายหนุ่มที่ไม่ควรคิดแต่งงานกับหญิงใด นอกจากหญิงนั้นจะเป็นผู้ที่เชื่อถือนในพระเจ้าจริง ๆ เสียก่อน และมีใจจะเป็นแต่เพียงเชื่อเท่านั้น แต่ควรต้องเป็นหญิงสาวคริสเตียนที่สามารถแสดงหลักฐานให้ปรากฏว่า เป็นผู้แสวงหาทางที่จะทำตามน้ำพระทัยของพระเจ้า ไปจนตลอดชีวิตอีกด้วย

2. *การพิจารณาทางศีลธรรมและกฎหมาย* การสมรสระหว่างคนที่เป็นญาติสนิทกันจะมีขึ้นไม่ได้เป็นอันขาด (เลวีนิติ 18: 6-17; 20:11, 14, 17, 19-21) นอกจากนี้ ผู้ชายจะไม่ได้รับอนุญาตให้หย่าภรรยาของตน แล้วไปแต่งงานกับพี่สาวหรือน้องสาวของนางอีก (เลวีนิติ 18:18) ก่อนประกาศการหมั้นใด ๆ จำเป็นต้องปรึกษาหารือให้รู้แน่เสียก่อน

หากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ได้ประพฤติดิในทางเพศมาก่อน ก็ควรจะบอกกล่าวให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบล่วงหน้า ก่อนที่จะประกอบพิธีหมั้น หากว่าเป็นที่ล่วงรู้ภายหลังพิธีหมั้นแล้ว อาจเป็นเหตุให้การหมั้นนั้นถึงกับล้มเลิกกันไป และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าเก็บเงียบงาไว้จนทำพิธีสมรสเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงเปิดเผยให้กันทราบ ก็ยิ่งจะทำให้ชีวิตสมรสเต็มไปด้วยความร้าวฉาน และทรมานใจ

3. *การพิจารณาในทางอนามัย* เป็นที่รู้กันดีในทางแพทย์ว่า มีโรคหลายอย่างเกิดขึ้นในการร่วมเพศชายหนุ่มหรือหญิงสาวที่ไม่มีความต้านทานพอ อาจเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคนั้น ๆ ได้ บุคคลเช่นนี้ควรจะได้รับ การตรวจรักษาจากแพทย์ผู้สามารถ ให้เพียงพอก่อนที่จะแต่งงาน

มีโรคบางอย่างซึ่งอาจทำให้การมีครรภ์เป็นภัยแก่สตรี และถ้ามีกรณีที่สงสัยเกิดขึ้น ก็ควรจะหารือกับแพทย์ผู้ชำนาญโดยรอบคอบเสียก่อน แล้วจึงประการหมั้น

4. *การพิจารณาทางสังคม* ในทางปฏิบัติแล้วถ้าคู่สมรสมีพื้นเพทางเชื้อชาติภาษา และฐานะทางสังคม ฯลฯ ใกล้เคียงกัน ย่อมจะเป็นผลดีที่สุด ถ้าเป็นไปได้ดังกล่าวนี้อแล้ว การเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจะสมบูรณ์ทั้งในทางบุคลิกลักษณะ ความมุ่งหมายและความเจริญด้วย ซึ่งได้กล่าวไว้บทที่ว่าด้วย “อุดมคติ แห่งการสมรส” กรณีที่ว่านี้ก็จะมีบรรลุผลได้โดยง่าย ความจริงนี้เป็นพระพรคือว่า ในพระ

คริสต์ไม่มีทั้ง “พวกยูดาห์หรือพวกเฮเลน” แต่ถ้าการแต่งงานจะเกิดให้มีความตึงเครียดทางสังคม อันจะมีผลกระทบกระเทือนไปถึงบุตรด้วย คู่สมรสจึงควรจะให้เป็นที่แน่ใจเสียก่อนว่า เป็นไปตามน้ำพระทัยของพระเจ้าที่จะให้เป็นไปเช่นนั้นหรือไม่

เรื่องวัยก็เป็นเรื่อง ที่จะต้องกล่าวถึงเหมือนกัน คู่สมรสควรอยู่ในวัยเดียวกัน ซึ่งบางทีผู้ชายอาจแก่กว่าเล็กน้อยก็จะเหมาะที่สุด ถ้าในกรณีที่มีอายุแตกต่างกันมาก ทางที่ดีกว่าก็ควรจะให้เป็นผู้ชายที่มีอายุน้อยกว่า การที่จะให้ภรรยาเป็นผู้มีอายุมากกว่าสามีเป็นเวลาหลาย ๆ ปีก็ไม่เป็นที่พึงปรารถนาของใครเป็นแน่

ความยุ่งยากอย่างใหญ่หลวงอีกประการหนึ่งอาจเกิดขึ้นแก่หนุ่มสาว คือในชุมชนที่มีประเพณีการแต่งงานโดยการมั่นหมาย ถ้าผู้ปกครองที่ไม่เป็นคริสเตียนหรือไม่ซาบซึ่งถึงความสำคัญอันยอดเยี่ยม ที่จะต้องพิจารณาถึงฝ่ายจิตวิญญาณในการสมรส แต่กลับมุ่งพิจารณาถึงทัศนะทางวัตถุหรือทางเศรษฐกิจไปเสีย ในกรณีแวดล้อมเช่นนี้ หนุ่มสาวควรจะได้บอกกล่าวแก่บิดามารดาให้แจ่มแจ้งเสียก่อนว่า การจัดแจงเรื่องแต่งงานจะไม่มีประโยชน์อันใดเลย เพราะตนจะไม่ยอมสมรสกับผู้ที่ไม่ได้รับความรอดโดยเชื่อองค์พระเยซูเจ้าเป็นอันขาด เพื่อความแน่นอนและมั่นใจ ถ้าเกิดกรณีเช่นนี้ขึ้น ควรขอคำแนะนำจากเพื่อนคริสเตียนอาวุโสที่มีการสมรสอันเป็นแบบอย่างที่ดีเสียก่อน

เมื่อได้มีการเลือกคู่ชีวิตแล้ว ก็ควรที่จะประกาศให้คนอื่นได้ทราบด้วยวิธีหนึ่งวิธีใดที่เหมาะสมตามประเพณีในกลุ่มประเทศตะวันตก ฝ่ายชายจะต้องมอบแหวนหมั้นให้แก่ฝ่ายหญิง และการสวมแหวนหมั้นนี้เป็นการแสดงให้ทุกคนได้ทราบว่า บัดนี้หล่อนมีพันธะแล้ว ในบางกรณีต้องประกาศในหน้าหนังสือพิมพ์ด้วยในประเทศอินเดีย มักจะมีพิธีการต่าง ๆ อันเกี่ยวกับการหมั้นนี้เป็นลำดับไป นับตั้งแต่พิธีสู่ขอซึ่งเป็นการขอความเห็น และการตกลงปลงใจของฝ่ายหญิง ซึ่งฝ่ายชายจะต้องเตรียมสินสอด เพื่อจะมอบให้กับฝ่ายหญิง (สินสอดนี้มักจะเป็นผ้าสำหรับ) เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า ฝ่ายหญิงรับสินสอดนั้นไว้ด้วยความเต็มใจและยินดีที่จะเป็นคู่ครองของตนต่อไป (ซึ่งก็คล้ายกับประเพณีการหมั้นของไทย)

“คนใดที่ได้ภรรยา ก็ได้ของที่ดี และได้รับการโปรดปรานจากพระเยซูคริสต์” (สุภาษิต 18:22) ขอให้ทุกคนแน่ใจว่า ภรรยาที่ตนเลือกคือผู้ที่พระเจ้าได้ประทานให้ และขอให้หญิงสาวคริสเตียนเฝ้าอธิษฐานทูลขอต่อพระเจ้า ขอพระองค์ทรงแนะนำทางแก่ตนเองและบิดามารดา เพื่อให้ได้พบชายที่พระองค์ทรงเลือกไว้แล้วเพื่อให้เป็นสามีของตน

5. พิธีสมรส

เมื่อได้เลือกแล้ว ก็ต้องกำหนดวันแต่งงาน การแต่งงานจะดำเนินไปอย่างไร หลักพระคริสตธรรมคัมภีร์ที่จะนำมาถือปฏิบัติมีใจความว่าอย่างไรบ้าง?

ขอแจ้งให้ทราบก่อนว่า ในพระคริสตธรรมใหม่มิได้บรรยาย ถึงการแต่งงานตามแบบคริสเตียนไว้เลยทั้งคำสั่งที่ให้ประกอบพิธีการใด ๆ ก็มีได้ระบุไว้ด้วย

จากพระคัมภีร์เดิมเราได้ทราบว่า งานฉลองการสมรสของยาโยบกับนางเลอาห์ มีกำหนดครบเจ็ดวัน (ปฐมกาล 29: 27) บทเพลงต่าง ๆ รวมทั้งเพลงไพเราะของกษัตริย์ซาโลมอน ได้ใช้บรรเลงในพิธีสมรสด้วย พิธีสมรสตามประเพณีของประเทศปาเลสไตน์โบราณนั้น เป็นที่สนใจแก่นักศึกษาพระคริสตธรรมอยู่บ้างเหมือนกัน

อย่างไรก็ดีในพระคริสตธรรมใหม่ยังได้พรรณานาเหตุการณ์ไว้ 2 เรื่อง ที่เกิดขึ้นในอดีตเรื่องหนึ่งและในอนาคตอีกเรื่องหนึ่ง ได้แก่เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพิธีสมรสของคริสเตียน เหตุการณ์แรกคือ เมื่อพระเยซูคริสต์เจ้าของเราได้ทรงกระทำ การอัศจรรย์เป็นครั้งแรกในงานเลี้ยงของพิธีสมรส (ยอห์น 2: 1-10) ณ ที่นั้น พระองค์ได้ทรงกระทำให้น้ำธรรมดากลายเป็นน้ำองุ่น เหตุการณ์ที่สอง ท่านอัครสาวกยอห์นก็ได้บรรยายไว้อีก ดังปรากฏอยู่ในพระธรรมวิวรณ์ อันได้พรรณาดังการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแห่งพระคริสต์กับประชากรของพระองค์ ในวาระสุดท้ายว่า “การเลี้ยงมงคลสมรสของพระเมษโปดก (วิวรณ์ 19:7-9) เหตุการณ์ทั้งสองนี้แสดงให้เห็นว่า พิธีแต่งงานเป็นเวลาแห่งการเลี้ยงและการชื่นยินดีอย่างแน่นอน ขอให้ตรวจสอบหลักอื่น ๆ ในพระวจนะของพระเจ้าด้วยว่า แสงสว่างแห่งพระวจนะได้ฉายให้เห็นอะไรอีกบ้างเกี่ยวกับการสมรส

1. “ทางที่บริสุทธิ์และทางที่จะบังเกิดเกียรติยศ” (1 เธสะโลนิกา 4:4) การสมรสเป็นการบริสุทธิ์และเป็นที่น่าเชื่อถือแก่คนทั้งปวง (ฮีบรู 13:4) เหตุฉะนั้นการกระทำที่เหมาะสมกับพิธีสมรส ก็ควรให้เริ่มด้วยการอธิษฐาน และโมทนาพระคุณแด่พระเจ้าผู้เป็นเจ้าของ

2. “คิดปรารภว่าเป็นคนซื่อสัตย์ มิใช่เฉพาะพระพักตร์องค์พระเจ้าเท่านั้น และต่อหน้าคนทั้งปวงด้วย” (2 โครินธ์ 8:21) ฉะนั้นจึงควรประกอบพิธีสมรสโดยเปิดเผย

3. “ท่านทั้งหลายจงยอมฟังการบังคับบัญชาที่มนุษย์ตั้งไว้ทุกอย่าง เพราะเห็นแก่องค์พระเจ้าผู้เป็นเจ้าของ” (1 เปโตร 2:13) เกือบทุกประเทศใช้กฎข้อบังคับและระเบียบแบบแผน เกี่ยวกับการสมรสของคริสเตียนแตกต่างกัน เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการที่อาจารย์เปโตรกล่าวไว้ คริสเตียนต้องปฏิบัติตาม จุดรวมของแบบแผนเหล่านี้เริ่มขึ้นในสามประการก่อน ส่วนประการที่สี่ซึ่งเป็นขั้นบรรลุผล จุดที่ต้องถือปฏิบัติ

ก. การยินยอม การสมรสจะต้องประกอบขึ้นด้วยการยินยอมของทั้งสองฝ่าย ถ้ามีการขัดแย้งเกิดขึ้นแก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด การสมรสย่อมจะมีขึ้นไม่ได้ ถ้าคู่สมรสฝ่ายหนึ่ง หรือทั้งสองฝ่ายเป็นผู้เยาว์ การยินยอมของบิดามารดาหรือผู้ปกครองยังเป็นสิ่งจำเป็นทีเดียว

ข. พิธีการ พิธีการที่ประกอบขึ้นต้องให้เป็นแบบที่ให้คู่สมรสได้ให้สัตย์ปฏิญาณต่อกัน

ค. หนังสือสำคัญ หนังสือรับรองที่ทำขึ้นนั้น ต้องให้ทั้งสองฝ่ายลงนามไว้เป็นสำคัญ พร้อมทั้งบุคคลผู้รู้เห็นในพิธีสมรสนั้นด้วย (ต้องทำขึ้นต่อหน้าพยาน)

ง. การบรรลุผลสำเร็จ การสมรสจะบรรลุผลสำเร็จโดยสมบูรณ์ได้ ก็โดยการร่วมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางฝ่ายร่างกายเท่านั้น ด้วยประการฉะนี้แหละ ที่เขาทั้งสองจะได้เป็น “เนื้ออันเดียวกัน” ในสายพระเนตรของพระเจ้า

4. “จงทำทุกสิ่ง ในพระนามพระเยซูเจ้า” (โคโลสี 3:17) ในทัศนะที่กล่าวนี้ ต้องถือว่าการกระทำที่สำคัญยิ่งในชีวิตคริสเตียนทั้งคู่ ก็คือ จะต้องจัดพิธีฉลองในที่ประชุมของคริสเตียน ในพระนามของพระเยซู พร้อมกับการโมทนาพระคุณแด่พระผู้เป็นเจ้า

พิธีใด ๆ ก็ดี ที่นอกเหนือไปจากพิธีการของคริสเตียนแล้ว ย่อมไม่เป็นการเหมาะสมแก่คริสเตียนโดยเฉพะอย่างยิ่ง พิธีการที่เกี่ยวกับการบูชารูปเคารพก็ย่อมขัดกับพระวาระของพระเจ้า และไม่สอดคล้องกับคริสเตียน ซึ่งเชื่อฟังในพระคริสต์เจ้าองค์เดียวเท่านั้น (2 โครินธ์ 6: 14-18)

ทำนองเดียวกันก็ไม่ควรปรึกษา หรือเชื่อคำทำนายของโหรในอันที่จะกำหนดวันต่าง ๆ ในพิธีสมรสอีกด้วย

5. “อย่าเป็นหนี้คนหนึ่งคนใดเลย” (โรม 13:8) การก่อหนี้สินขึ้นเพราะการแต่งงานเป็นการฝ่าฝืนต่อองค์พระผู้เป็นเจ้า ค่าใช้จ่ายในการสมรสนั้น ผู้ร่วมประกอบการจะต้องมีอยู่พร้อมแล้ว การจัดให้มีเพียง น้ำชา กาแฟ และขนม เท่านั้น ย่อมดีกว่าการเลี้ยงอย่างมโหฬารแต่ต้องเป็นลูกหนี้เขา

แม้ว่าทุกกรณีที่ได้กล่าวมาแล้ว จะถือว่าเป็นการใช้ได้ก็ตาม แต่การสมรสที่ถูกต้องตามนิติประเพณีโดยไม่หรูหรา ย่อมเป็นการเหมาะสมกว่าการประกอบพิธีอย่างใหญ่โตในที่ประชุม ถ้าคู่สมรสใดได้ร่วมอยู่กินกันมาก่อนการประกอบพิธี ก็ควรมีพิธีการสมรสแบบเรียบง่าย ให้เหมาะสมแก่สภาพเช่นนี้

หลังจากพิธีสมรส ยังมีเวลาอีกชั่วระยะเวลาหนึ่งเพื่อปรับปรุงชีวิตสมรสให้กลมกลืนกันยิ่งขึ้น ตามประเพณีทางตะวันตก คู่สมรสใหม่จะไปดื่ม “น้ำผึ้งพระจันทร์” คือการหยุดพักช่วงเวลาอันสั้นออกไปอยู่ตามลำพังสองคน เพื่อให้พ้นจากภาวะชีวิตประจำวันเสียชั่วคราว ประเพณีอันนี้เป็นประเพณีที่ควรยอมรับและส่งเสริม

6. ชีวิตสมรส

คริสเตียน ชาย-หญิง ที่ได้สมรสแล้ว ถือได้ว่าเขาทั้งสองได้ยอมรับการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นการกระทำที่มีเกียรติเฉพาะพระพักตร์ของพระเจ้า และต่อหน้าคนทั้งปวง เป็นการถูกต้องตามกฎหมายของบ้านเมืองในดินแดนนั้น ๆ ทั้งพิธีสมรสก็มีได้ก่อให้เกิดหนี้สินใด ๆ และได้กระทำ “ในพระนามพระเยซูเจ้า” ด้วยการอธิษฐานและการขอบพระคุณพระเจ้าพระบิดา (โคโลสี 3:17) การสมรสที่ได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายแห่งการรวมกันทางฝ่ายร่างกาย บัดนี้เขาได้เป็น “เนื้อหนังอันเดียวกัน” ในสายพระเนตรของพระเจ้า (ปฐมกาล 2:24) โดยสมบูรณ์แล้ว ชีวิตสมรสของเขาจะดำเนินตามพระประสงค์ของพระเจ้าต่อไปได้อย่างนั้น ให้เราพิจารณาจุดประสงค์ต่อไปนี้ให้ถี่ถ้วน

1. **สามัคคีภรรยาเป็นคู่รับมรดกพระคุณแห่งชีวิตด้วยกัน** (1 เปโตร 3:7) ในพระคริสตธรรมใหม่ คำว่า “เป็นคู่รับมรดก” เพียง 4 แห่งเท่านั้น เช่น ยีซาคและยาโคบเป็นผู้รับมรดกด้วยกัน ในคำสัญญาอันเดียวกัน กับที่พระเจ้าประทานแก่อับราฮัม (ฮีบรู 11:9) ชนต่างชาติก็รับมรดกแห่งพระคุณร่วมกันกับชาวิวในยุคนปัจจุบัน (เอเฟซัส 3:6) ผู้ที่เชื่อและวางใจในพระเจ้าทันทูทุกด้วยกันกับพระคริสต์ก็จะได้รับสง่าราศีด้วยกันกับพระองค์ (โรม 8:17) ฉะนั้นสามัคคีภรรยาคริสเตียน จึงเป็นคู่รับพระคุณแห่งพระเจ้าด้วยกัน ทั้งนี้มิได้หมายความว่า การสมรสเป็นหุ้นส่วนที่มี “สิทธิเท่ากัน” เพราะพระคริสต์เป็นศีรษะของชายทุกคน และชายเป็นศีรษะของหญิง (1 โครินธ์ 11:3) ในการสมรสนั้น ทั้งสองฝ่ายต่างก็เป็น “ส่วนประกอบ” ซึ่งกันและกัน เพื่อให้การสมรสได้ดำเนินไปด้วยความราบรื่นนุ่มนวล ต่างฝ่ายก็ต้องเป็นผู้มีส่วนที่เปี่ยมไปด้วยความรัก เกียรติยศ และความเข้าใจซึ่งกันและกัน

คำสอนของท่านอัครสาวกเปโตรและเปาโล ต่างก็สอดคล้องกันในเรื่องนี้ คำสอนของเปโตรปรากฏอยู่ในจดหมายฝากของท่านฉบับต้น บทที่ 3 ข้อ 1-7 ซึ่งได้สั่งกำชับแก่ทั้งสามีและภรรยา เพื่อให้ถือปฏิบัติ

ข้อปฏิบัติสำหรับภรรยา

ก. ภรรยาต้องยอมเชื่อฟังสามี การยอมเชื่อฟังมิได้แสดงว่ามีปมด้อย แต่หมายความว่า การยอมรับพระคำรัสของพระเจ้า เพื่อสันติสุขของชีวิตสมรสกฏที่วางนี้ให้ใช้ได้ แม้ว่าสามีจะมีได้เป็นผู้ที่เชื่อฟังพระวณะของพระเจาก็ตาม (1 เปโตร 3:1) สตรีคริสเตียนต้องจำไว้ว่า ในยุคนี้ที่ “ความเสมอภาคของเพศทั้งสอง” เป็นเรื่องที่กล่าวขานมาก การยอมเชื่อฟังสามี ควรให้เป็นจุดมุ่งหมายอันแท้จริง ของผู้ที่เชื่อถือพระเจ้าทุกยุคทุกสมัย อุดมคติของมนุษย์อาจเปลี่ยนแปลงไปได้ แต่หลักธรรมของพระเจาก็ไม่เปลี่ยนแปลงเลย

ข. สตรีคริสเตียน ควรจะประดับกายให้เป็นอย่างที่ชอบไว้ในใจ อย่าให้เป็นแต่เพียงการประดับภายนอก จากข้อความที่กล่าวนี้ บางคนตีความหมายว่า สตรีไม่ควรประดับกายด้วยเครื่องอัญมณีใด ๆ เลย อย่างไรก็ตาม หากชุมชนใดนิยมใช้เครื่องประดับกายอย่างหนึ่งอย่างใด อันแสดงถึงการรับรองว่าสตรีผู้นั้นได้แต่งงานแล้ว และถ้าไม่ประดับอย่างนั้น ๆ แสดงว่ายังไม่ได้แต่งงาน อีกทั้งเครื่องประดับหรือเครื่องอัญมณีนั้นไม่เกี่ยวกับรูปเคารพใด ๆ แล้ว สตรีคริสเตียนก็ควรจะประดับกายด้วยอัญมณี อันเป็นเครื่องหมายนั้นได้ เพื่อแสดงแก่ชาวโลกว่า นางได้สมรสโดยถูกต้องแล้ว

ข้อปฏิบัติสำหรับสามี

ก. สามีควรอยู่กับภรรยา “โดยใช้ความรัก” เช่นรับรู้ว่าร่างกายและจิตใจของภรรยาต่างกับกับของตน และต้องปฏิบัติต่อภรรยาตามสมควร ความหมายที่สำคัญมาก คือ “เพื่อจะได้ไม่มีสิ่งใดขัดขวางคำอธิษฐานของท่าน” (1 เปโตร 3:7) สามีภรรยาควรจะได้อธิษฐานร่วมกัน และถ้าเกิดมีการผิดพลาดหรือมีข้อพิพาทกันแล้ว ก็ยอมจะเป็นอุปสรรคในการอธิษฐานและถ้าเห็นว่าจะมีอุปสรรคในการอธิษฐาน เพราะการอยู่ร่วมกันแล้ว ก็ให้แยกกันอยู่ชั่วคราว โดยการยินยอมด้วยกันทั้งสองฝ่าย ทั้งนี้ “เพื่ออุทิศตัวในการอธิษฐาน (1 โครินธ์ 7:5)”

2. เพื่อป้องกันการล่วงประเวณี (1 โครินธ์ 7:2) แม้ว่าข้อนี้จะป็นอันดับรองของความมุ่งหมายแห่งการสมรสก็ตาม แต่ก็สำคัญอยู่เหมือนกัน ในบทที่ว่าด้วย “วัยรุ่น” ได้กล่าวขอแนะนำเพื่อสงวนความบริสุทธิ์หรือพรหมจรรย์ไว้สองประการ คือ “อย่าเร้าหรือปลุกความรักให้ตื่นกะตือขึ้น” และ “จดจำพระคำรัสของพระเจ้าไว้ในใจ” ข้อแนะนำประการแรกจะไม่มีผลบังคับในเมื่อได้สมรสแล้ว เพราะการสมรสถือได้ว่าเป็นสิทธิ์ และถึงกำหนดเวลาที่ชอบธรรมในการปลุกความรัก ข้อแนะนำสำหรับผู้สมรสแล้วย่อมมีความหมายแตกต่างกัน แต่ย้ำถึงข้อเท็จจริงที่ว่า การสมรส ถือว่าเป็นการอยู่กินร่วมกันฉันท์สามีภรรยาโดยเฉพาะ (ดู สุภายิต 5:15-21; ท่านผู้ประกาศ 9:9) เพื่อป้องกันการล่วงประเวณี สามีภรรยาจะต้องยอมรับ และพยายามสนองความต้องการของแต่ละฝ่ายให้เพียงพอ

เมื่อถึงขั้นนี้ ควรจะได้กล่าวถึงความจริงที่สำคัญมากอย่างหนึ่ง ว่าการสมรสจะหมดความหมายในการป้องกันการล่วงประเวณี ถ้าคู่สมรสแยกกันอยู่เป็นเวลานาน ๆ การแยกกันอยู่นาน ๆ เช่นนี้ จะก่อให้เกิดความขุ่นข้องหมองใจในทางเพศมากขึ้น ข้าพเจ้า (ผู้เขียน) เป็นแพทย์ จึงมีหลักฐานในกรณีเช่นนี้มากมายอยู่แล้ว การแยกกันอยู่เช่นนี้ไม่ควรจะให้มันขึ้นง่าย ๆ โดยปราศจากการเห็นพ้องหรือยินยอม อย่างมั่นคงของทั้งสองฝ่าย คู่สมรสอาจเกิดความจำเป็นจะต้องแยกกันอันเป็นเวลาแห่งความยุ่งยาก การถูกข่มเหงหรือเกิดความหายนะอย่างใหญ่หลวงได้ หรือบางทีอาจเป็นเวลาที่ถูกอุทิศเพื่อพระกิตติคุณจริง ๆ ถ้าเพียงแต่ปัญหาทางการเงิน หรือเรื่องอื่นใดที่จะทำให้ต้องแยกกันอยู่ คู่สมรสควรจะได้พิจารณาให้ถี่ถ้วนเสียก่อน

ขอพระผู้เป็นเจ้าได้โปรดประทานความรู้ ความสามารถ แก่ผู้สมรสคริสเตียนทุก ๆ คู่ ให้เขาได้
มีชีวิตร่วมกัน ร่วมกัน เพื่อเป็นการถวายเกียรติยศ และสง่าราศีแก่พระเจ้า พระผู้ช่วยให้รอดของเขา
ตลอดไปด้วยเทอญ

7. การหย่า

เจตนาขององค์พระผู้เป็นเจ้า คือ ให้การสมรสเป็นการอยู่ร่วมกันอย่างถาวร พระเยซูตรัสว่า “เขา (สามีและภรรยา) จึงไม่เป็นสองต่อไป แต่เป็นเนื้ออันเดียวกัน เหตุฉะนั้น ซึ่งพระเจ้าได้ผูกพันกันแล้ว อย่าให้มนุษย์ทำให้พรากจากกันเลย” (มัทธิว 19:6) การอยู่ร่วมกันนี้จะเลิกสลายไปได้ก็แต่โดยการตายเท่านั้น “เพราะว่า หญิงที่สามียังมีชีวิตอยู่ก็ต้องอยู่ในกฎประเพณีสามีภรรยา แต่ถ้าสามีตายแล้ว ผู้หญิงนั้นจึงพ้นจากกฎนั้น” (โรม 7:2) พระผู้เป็นเจ้าทรงเกลียดการหย่าร้าง (มาลาคีย์ 2:16) คริสเตียนจึงควร “ระมัดระวัง” เพื่อจะได้ระลึกอยู่เสมอว่า การหย่าร้างจะมีขึ้นไม่ได้

เรื่องอันสำคัญยิ่งนี้ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอยู่มาก ในระหว่างบรรดานักศึกษาพระคริสตธรรม ศูนย์รวมที่ทำให้แตกต่างกันอยู่ที่การแปลความหมายของคำที่มาจากภาษากรีกซึ่งแปลกันว่า “การล่วงประเวณี” ซึ่งพระเยซูตรัสในพระธรรมมัทธิว 5:31, 32 และ 19:9 บางคนตีความหมายในแคบ ๆ และสอนว่า ที่พระเยซูตรัสคำนี้ หมายความว่า ผู้ชายจะบอกเลิกการหมั้น หรือเลิกสมรสแต่งงานได้โดยเสรี หากปรากฏว่าสตรีคู่หมั้นมิใช่สาวพรหมจารี ทั้งได้ยกตัวอย่าง อ้างอิง ถึงการกระทำโดยเจตนาของโยเซฟในพระธรรมมัทธิว 1:19 กลุ่มนี้จะไม่ยอมให้หย่าและแต่งงานใหม่ ด้วยพฤติการณ์ใด ๆ ทั้งสิ้น แต่ความจริงนั้น คำว่า “การล่วงประเวณี” มีความหมายกว้างมากกว่านี้ (ดังปรากฏใน 1 โครินธ์ 5:1) คือมีความหมายรวมถึง การกระทำบาปทุกกรณีในทางเพศ เหตุผลนี้เห็นได้ชัดในพระคัมภีร์ที่ปรับปรุงใหม่ฉบับมาตรฐาน (R.S.V.) และฉบับภาษาอังกฤษใหม่ (N.E.B.) ผู้เขียนเชื่อแน่ว่า คำแปลจากภาษาเดิมว่า “การล่วงประเวณี” คือการกระทำดี “ไม่มีความบริสุทธิ์” ในทางเพศ จะได้พิจารณาตามเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. การสมรสระหว่างผู้ที่ยังไม่เชื่อถือพระคริสต์ทั้งสองฝ่าย

แต่ภายหลังต่อมา ฝ่ายหนึ่งได้รับเชื่อเป็นคริสเตียน ดังนี้สามีหรือภรรยาควรจะทำอย่างไร พระคัมภีร์สอนว่า อย่าให้พี่น้องชายหญิงกระทำการใด ๆ อันเป็นการจงใจให้การสมรสแตกแยกกันเลย ตราบใดที่ผู้ไม่เชื่อพระคริสต์พอใจจะอยู่กับผู้ที่เชื่อ ก็ให้อยู่ด้วยกันต่อไป (1 โครินธ์ 7:12-17) วัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ในกรณีเช่นนี้ ก็เพื่อให้การดำเนินชีวิตของฝ่ายที่เป็นคริสเตียนได้ชักนำฝ่ายที่ไม่เชื่อ ให้ถวายเป็นใจเข้ามาวางใจพระคริสต์นั่นเอง (1 โครินธ์ 7:16; 1 เปโตร 3:1) แต่ในบางกรณี ฝ่ายที่ไม่เชื่อถือพระคริสต์ จะไม่ยอมอยู่กับฝ่ายที่เป็นคริสเตียนและหย่าร้างไป เพราะเหตุที่อีกฝ่ายหนึ่งได้รับเชื่อเป็นคริสเตียน ในพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นเช่นนี้ คำสอนในพระคัมภีร์มีว่า “พี่น้องชายหญิง เรื่องเช่นนี้ไม่จำเป็นจะผูกมัดผู้ใดให้จำใจอยู่ด้วยกัน แต่พระเจ้าได้ทรงเรียกเราทั้งหลายมาให้อยู่เย็นเป็นสุข” (1 โครินธ์ 7:15) ข้อความเหล่านี้จะทำให้การโต้เถียงยุติลงได้พ้นระหัดหรือการผูกมัดในที่นี้หมายความว่าอย่างไร

ความเห็นของผู้เขียนในขณะนี้หมายความว่าถึง พันธะหรือข้อผูกมัดแห่งการสมรส มร.นอร์บี กล่าวว่า “ข้อผูกมัดคือพันธะแห่งการครองเรือน และภาระหน้าที่อันพึงมีต่อสามีภรรยา” เมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้น ฝ่ายที่เป็นคริสเตียนควรทำประการใด ในข้อ 11 แห่งบทเดียวกันนี้ อาจารย์เปาโลได้เขียนไว้ว่า ถ้าสตรีคนใดจำต้องทิ้งสามีไป “อย่าให้นางมีสามีอีกเลย หรือมิฉะนั้น ให้นางกลับคืนดีกับสามีเก่า” ข้อนี้จะเห็นได้ว่า เป็นข้อแนะนำที่เหมาะสมกับเหตุการณ์ที่กล่าวมานั้น สาเหตุธรรมดาแห่งการที่ผู้เชื่อถือในพระคริสต์ จะละทิ้งหรือหย่าร้าง ก็เพื่อจะสมรสกับผู้ที่มื่อคุณคดียุติหรือสนิมอย่างเดียวกันได้อีก ส่วนฝ่ายที่เป็นคริสเตียน เมื่อสามีหรือภรรยาได้แต่งงานใหม่แล้ว ก็ควรจะมีเสรีภาพที่จะทำได้เช่นเดียวกันอย่างแน่นอน

เรื่องหนึ่งที่รวมเข้ากับเหตุการณ์เช่นนี้ คือ เหตุการณ์ที่ชายมีภรรยามากกว่าหนึ่งคน และเขาเองหรือภรรยาคนหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่ง ได้กลับใจเป็นคริสเตียน กรณีเช่นนี้จะมิขึ้นในสังคมที่ยอมรับให้มีภรรยามากกว่าหนึ่งคนในขณะเดียวกัน ซึ่งเป็นเรื่องไม่ควรจะระวังและหลีกเลี่ยง และเป็นเรื่องขัดกับอุดมคติของพระเจ้าในการสมรส มีหลักการไว้ในพระธรรม 1 โครินธ์ 7:17 ว่า “แต่เมื่อพระเจ้าได้ประทานฐานะแก่ทุกคนอย่างไรแล้ว เมื่อพระองค์ได้ทรงเรียกให้เขามา ก็ให้เขาดำรงอยู่ในฐานะเช่นนั้น” นี่หมายถึงการสมรส มีข้ออ้างเพิ่มเติมอีก ในข้อ 27 ด้วยว่า “ท่านมีภรรยาแล้วหรือ อย่าหาช่องทางที่จะทิ้งภรณานั้นเลย” บางท่านให้ความเห็นยืนยันว่า ชายคนนั้นจะต้องทิ้งภรรยาเหล่านั้นไปเสีย ให้เหลือไว้แต่ภรรยาคนแรกเท่านั้น เมื่อเป็นเช่นนี้ ดูเหมือนว่าจะเป็นการยากลำบากแก่ภรรยาเหล่านั้น พร้อมทั้งลูก ๆ ด้วย หลักฐานจากพระธรรม 1 ทิโมธี 3:2, 12 แสดงให้เห็นว่า ชายเช่นนี้ที่มีภรรยามากกว่าคนเดียวก็ไม่เหมาะสมที่จะเป็นเจ้าอธิการ หรือมัคนายกในที่ประชุมของคริสเตียน

2. การสมรสระหว่างผู้ที่เชื่อถือพระคริสต์ กับผู้ที่ไม่เชื่อพระองค์

เรื่องนี้ เป็นกรณีแห่งการ “กันดีกว่าแก้” กรณีเช่นนี้จะเกิดขึ้นได้ ก็แต่โดยที่ผู้เชื่อถือพระคริสต์ไม่เอาใจใส่ต่อพระวณะของพระเจ้าจริง ๆ หรือเขากลายเป็นคนที่ไม่อยู่ในโอวาทของพระองค์เท่านั้น แต่ถ้าได้ขึ้นทำไปแล้ว ผู้เชื่อพระเจ้าต้องรู้สึกตัวว่าได้ทำผิดต่อพระองค์โดยไม่ได้เชื่อฟัง และต้องสารภาพความผิดนี้ต่อพระองค์ ทั้งควรพยายามเป็นสามีหรือภรรยาที่ดีที่สุด เพื่อนำคูชีวิตให้มาเชื่อพระเจ้าด้วย (1 เปโตร 3:1,2) แล้วทั้งสองฝ่ายจะกลายเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน” ในพระคริสต์ แต่ในบางกรณีคงต้องสูทนเอาจนตลอดชีวิต (ดู 1 โครินธ์ 10:13)

3. การสมรสระหว่างผู้ที่วางใจในพระเจ้าอย่างแท้จริง ทั้งสองฝ่าย

การสมรสเช่นนี้ไม่ควรสิ้นสุดลงด้วยการหย่าร้างเป็นอันขาด หลักการที่ว่า “กันดีกว่าแก้” ก็ยังคงใช้ได้ เจื่อนใจในการหย่าร้างในกรณีดังกล่าว คือ การผิดประเวณีอย่างเดียว (มัทธิว 19:9) เมื่อเรื่องเช่นนี้เกิดขึ้น มักมีสาเหตุคืออีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้แบกภาระหน้าที่อันดีของตน อย่างไรก็ตาม เมื่อมีเหตุการณ์

อันเป็นความบาปเช่นนี้เกิดขึ้น ยังมีโอกาสที่จะให้ฝ่ายที่บริสุทธิ์เป็นฝ่ายให้อภัย และรับเอาคู่ครองที่ประพฤติผิดนั้น กลับคืนมาอีกได้ (มัทธิว 18:21,22) เกี่ยวกับเรื่องนี้ควรอ่านเรื่องของโฮเซอะ ศาสดาพยากรณ์ แต่ถ้าคู่สมรสฝ่ายที่ได้กระทำผิดนั้น ไม่มีพฤติกรรมแสดงถึงการกลับใจ ทั้งแสดงความจำนง โดยแจ่มแจ้งที่จะทำลายพันธะทางกฎหมายแล้ว ก็ไม่มีเหตุผลทางพระคัมภีร์ข้อใด ๆ มาห้ามไว้ พันธะแห่งคำว่า “เป็นเนื้ออันเดียวกัน” นั้น ได้ถูกทำลายโดยการล่วงประเวณีไปแล้วอย่างสิ้นเชิง

โดยสรุป ขอย้ำอีกครั้งหนึ่งถึงข้อกำชับในตอนต้น ๆ ว่า พระผู้เป็นเจ้าทรงเกลียดการหย่าร้าง “ด้วยว่าคนเหล่านั้นที่เล่นซู้กัน และคนล่วงประเวณี พระเจ้าจะทรงพิพากษา” (ฮีบรู 13:4) คำว่า “หย่าร้าง” จะไม่เป็นที่รู้จักเลยในบรรดาผู้ที่วางใจในพระเจ้า เพราะว่าการผิดประเวณีสามิภรรยาจะไม่ประพฤติกัน การป้องกันนั้นย่อมดีกว่าการแก้ไขอย่างแน่นอน

8. การเป็นบิดามารดา

พระเจ้าทรงกระทำให้คู่สมรสเป็น “เนื้ออันเดียวกัน” (มัทธิว 19:9) “และไม่มีสักคนเดียวหรือที่ปรารถนาจะมีบุตรจากพระเจ้า” (มาลาคีย์ 2:15) ตามธรรมเนียมนั้น การสมรสเป็นการให้กำเนิดแก่บุตร ความมุ่งหมายขั้นแรกก็เพื่อเพิ่มพลโลก พระเจ้าทรงมีพระประสงค์จะกีดกัน มิให้มีการเกี่ยวพันทางเพศ นอกการสมรสนั้น ก็เพื่อจะให้เป็นที่แน่ใจว่า เด็กอันเป็นผลของการร่วม “เป็นเนื้อหนังอันเดียวกัน” นั้น จะได้รับการบำรุงเลี้ยงและความรักใคร่เอ็นดู จากบิดามารดาจริง ๆ ดังนั้นจึงถือได้ว่าบุตรคือพยานรักของบิดามารดา แม้ว่าบุตรจะเป็นผลโดยตรงแห่งการร่วมทางเพศ แต่มิได้หมายความว่า การร่วมทุก ๆ ครั้งจะทำให้เกิดบุตรขึ้นมาได้ “การมีบุตรชายหญิงย่อมเป็นของประทานมาแต่พระเยโฮวาห์ และการตั้งครุภันั้นคือรางวัลของพระองค์” (สดุดี 127:3) ฉะนั้น บุตรจึงควรได้รับการถนอมเลี้ยงอบรมด้วยการดีสอน และการเตือนสติขององค์พระผู้เป็นเจ้า (เอเฟซัส 6:4)

ในระยะก่อนและหลังคลอดบุตร สามีจะต้องเอาใจใส่ต่อภรรยาเป็นพิเศษ ระยะนี้เป็นระยะที่ภรรยาต้องการการประคับประคอง ด้วยความรักจากสามีโดยเฉพาะ เว้นแต่เมื่อมีความจำเป็นจริง ๆ (คือกรณีที่จะขาดขวาง เช่นความสะดวกในการรักษาทางแพทย์) สามีภรรยาจะต้องไม่แยกอยู่ต่างหาก ในระยะเช่นนี้ถ้ามารดา พี่สาว น้องสาว หรือญาติฝ่ายหญิงหนึ่งคนจะอยู่กับนางบ้างก็เป็นการสมควร แต่อยากจะแนะนำมิให้ภรรยาแยกไปอยู่ ที่บ้านของมารดาเป็นเวลานาน ๆ ทั้งนี้ เพราะมีเหตุผลดังกล่าวไว้แล้วในบทที่ 6

ตามปกติ เด็กอ่อนต้องอยู่ในความดูแลของมารดาให้มากที่สุด ส่วนการคลุกคลีเล่นหัวกับบิดา เพื่อเป็นการบ่มนิสัยแก่บุตรก็จะขาดเสียมิได้ นักจิตวิทยาได้ทดสอบแล้ว เรียกกันว่า “มาตรฐานแห่งความต้องการทางอารมณ์” ของเด็ก ซึ่งมีอยู่ 5 ข้อด้วยกัน บิดามารดาคริสเตียนควรจะได้จดจำ และสังเกตว่า ข้อใดที่เป็นเงาสะท้อนให้เห็นการกระทำขององค์พระผู้เป็นเจ้าต่อเราในพระคริสต์บ้าง คือ

1. ความรัก บิดามารดาจะต้องแสดงความรักใคร่เอ็นดูต่อบุตรอย่างเต็มเปี่ยม บุตรก็จะได้รับรักบิดามารดาเป็นการตอบแทน การแสดงออกเช่นนี้ เป็นความรักอันใหญ่หลวงอย่างหนึ่ง ในสามประการแห่งชีวิตมนุษย์ กล่าวคือ (1) ความรักของบุตรที่มีต่อบิดามารดา (2) ต่อมาเมื่อเติบโตขึ้น ความรักก็จะกลายเป็นความรักแบบผู้ใหญ่ที่มีต่อชีวิต (3) แล้วจะกลายเป็นความรักของบิดามารดาอันพึงมีต่อบุตรของตน นักจิตวิทยาขอมุ่งชี้แจงเห็นจริง ในความเกี่ยวพันระหว่างสามประการนี้เป็นอย่างไร ยังมีข้อสำคัญอีกประการหนึ่ง ซึ่งสำคัญมากกว่า ก็คือว่าบิดามารดาเมตตาบุตรของตนมากน้อย พระบิดาเจ้าทรงเมตตาคนที่ยำเกรงพระองค์มากน้อยนั้น (สดุดี 103:13) ความรักของพระผู้เป็นเจ้าแสดงให้เราเห็นว่าเป็นความรักชนิดใด ก็ควรต้องให้บุตรได้เห็นความรักของเราที่พึงมีต่อบุตรเช่นนั้นด้วย มิใช่หรือ

2. การพิทักษ์ ต้องให้บุตรรู้ว่า ความปลอดภัยที่แท้จริงและแน่นอนนั้น มีอยู่ในความอารักขา และความเอ็นดูของบิดามารดา การพิทักษ์อารักขาเช่นนี้ เป็นภาพที่สามารถประทับใจแก่บุตร ดังที่พระคริสต์ประทานการพิทักษ์ชั่ววันรันดร์ แก่ผู้ที่วางใจในพระองค์

3. การมีระเบียบวินัย ต้องไม่อนุญาตให้บุตรทำอะไรได้ตามใจชอบ ต้องวางขอบเขตกวดขัน และลงโทษเมื่อไม่เชื่อฟัง “บุคคลใดที่ไม่ยอมใช้ไม้เรียวก็เป็นผู้ที่ชังบุตรของตน แต่คนที่รักบุตรยอมเยียนตีสั่งสอน” (สุภาษิต 13:24) ต้องให้บุตรมองเห็น “พระเมตตาและพระอาชญา” ของพระเจ้าจากบิดาของตน (โรม 11:22) เท่านั้นหาเป็นการเพียงพอไม่ หากแต่ยังต้องปฏิบัติ ดังที่เกี่ยวกับพระสัญญาของพระเจ้าอีกด้วย คือ “จงฝึกสอนเด็กให้ประพฤติตามทางที่ควรจะประพฤตินั้น และเมื่อแก่ชราแล้ว เขาจะไม่เดินห่างจากทางนั้น” (สุภาษิต 22:6)

4. อิศรภาพ ข้อนี้เป็นการช่วยเตรียมตัวเด็กไว้ให้ดำเนินชีวิตเมื่อเติบโตขึ้น เด็กที่ได้รับการอบรมให้อยู่ในระเบียบวินัยดีแล้ว จะมีอิสรภาพที่แท้จริง และสามารถป้องกันรักษาตนเองได้ดีกว่าเด็กที่ขาดการแนะนำช่วยเหลือในวัยเยาว์ พระมหาเยซูผู้ทรงวางแอกบนเรา เช่นเดียวกับแอกที่พระองค์ได้รับมาก่อน คือแอกแห่งการเชื่อฟัง และการทำตามน้ำพระทัยของพระเจ้า (มัทธิว 11: 29) เป็นพระเยซูองค์เดียวกันนี้เองที่ทรงทำให้มนุษย์มีเสรีภาพ คือ “เป็นไทจริง ๆ” (ยอห์น 8:36)

5. การยอมรับในความสำนึก เมื่อบุตรกระทำความผิด บิดามารดาต้องแก้ไขดัดแปลงให้ถูกต้อง และถ้าไม่เชื่อฟังก็ต้องลงโทษดังกล่าวแล้ว แต่ถ้าบุตรสามารถบรรลุผลดี และมีความสำเร็จ ก็ควรที่บิดามารดาจะต้องรับรู้และส่งเสริม คริสเตียนจะเฝ้าดูด้วยความตื่นตัวใจ ต่อหน้าพระที่นั่งพิพากษาของพระคริสต์เมื่อนั้น “ทุกคนจะได้รับการชมเชยจากพระเจ้า” (1 โครินธ์ 4:5)

ข้อปฏิบัติทั้ง 5 ข้อนี้ ต้องกระทำพร้อม ๆ กันกับการสั่งสอนพระวจนะของพระเจ้าทุก ๆ วัน (พระบัญญัติ 11: 19) ด้วยการปฏิบัติเช่นนี้ เด็กจะได้รับการเตรียมตัวก่อนถึงกำหนด ที่เขาจะได้รับเอาพระเยซูคริสต์เป็นพระเจ้าผู้ช่วยให้รอดประจำตัวของเขา บุตรจะได้เรียนรู้แนวทางของพระเจ้า โดยทางที่บิดามารดาปฏิบัติต่อเขา ขององค์พระผู้เป็นเจ้าได้โปรดประทานสติปัญญาแก่บิดามารดาที่เป็นคริสเตียนให้มากยิ่งขึ้นทุก ๆ วันด้วยเทอญ

ในตอนสรุปนี้ ขอกล่าวอีกเล็กน้อยว่า สำหรับสามภรรยาที่ไม่มีบุตร จึงไม่ได้รับความอ้อมอ้อมใจโดยฐานะเป็นบิดามารดาบางคนก็รับเลี้ยงเด็กกำพร้า หรือเด็กที่ไร้ที่อยู่อาศัย มาเลี้ยงดูจนเป็นบุตรของตน แต่บางคนก็รู้สึกพอใจในชีวิต ที่สามารถรับใช้พระเจ้าโดยวิธีอื่นได้ดี ในการรับผิดชอบในการเลี้ยงดูเด็ก ๆ ขออย่าลืมว่าพระเจ้าทรงสามารถนำทุกคน ที่แสวงหาทางที่จะทำตามน้ำพระทัยของพระองค์ในทุกรณ

9. ครอบครัวคริสเตียน

บทนี้ กับบทที่ว่าด้วยบ้านคริสเตียน ซึ่งจะได้พิจารณาในบทต่อไป มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดที่สุด ครอบครัวคริสเตียน ประกอบด้วยคนที่อยู่ภายในบ้าน พร้อมทั้งวิธีดำเนินการครองเรือนของคนเหล่านั้นด้วย การกำจัดสิ่งโสโครก ทำให้ที่ทางสะอาด การจัดเป็นส่วนสัดส่วนให้เหมาะสม เป็นที่อาศัยของมนุษย์ย่อมเป็นสิ่งทีกระทำได้ สมมุติว่าท่านจะนำหมูไปอยู่ในวัง วังนั้นก็กลายเป็นที่โสโครก เป็นที่อยู่ของหมูไปในไม่ช้า

คริสเตียนทุกครัวเรือน ควรจะต้องทำให้เป็นครอบครัวที่แท้จริง สามีควรเป็นหัวหน้าครอบครัว ก่อนการสมรสเขาจะเป็นเพียงสมาชิกคนหนึ่ง ในครอบครัวบิดามารดาของเขาเท่านั้น แต่เมื่อได้สมรสแล้วเขาต้องแยกออกมา (ปฐมกาล 2: 24) และจัดบ้านอยู่กับภรรยาของเขา เขาจะต้องเป็นผู้ที่สามารถปกครองครอบครัวได้ดี (1 ทิโมธี 3:4, 5, 12) พร้อมทั้งสามารถ ให้การเลี้ยงดูคนในครอบครัวได้ดีด้วย (1 ทิโมธี 5:8) เขาคือศีรษะของภรรยา ผู้ซึ่งเขาจะต้องรัก ดังพระคริสต์รักคริสตจักร (เอเฟซัส 5:25, 28, 33) จะต้องอบรมบุตรด้วยการว่ากล่าวตักเตือนขององค์พระผู้เป็นเจ้า และไม่ทำให้บุตรขัดเคืองใจ

(เอเฟซัส 6:4)

ส่วนภรรยา ผู้ซึ่งเป็นเนื้ออันเดียวกับสามีนั่น ก็ต้องยอมฟังสามีของตน ดังคริสตจักรยอมฟังพระคริสต์ (เอเฟซัส 5: 22, 24) ภรรยาต้องรักสามี (ทิตัส 2:4) ภรรยาต้องเป็นผู้ที่ส่วนได้รับการนับถือ และเชื่อฟังของบุตรร่วมกับสามี (อพยพ 20:12; เอเฟซัส 6:2) ภรรยาต้องจดจำไว้เสมอว่า นางกับสามีของนางเป็น “คู่รับมรดกพระคุณ แห่งชีวิตด้วยกัน” (1 เปโตร 3:7) ความจำเป็นอันจะหลีกเลี่ยงหรือขาดเสียไม่ได้ก็คือ นางกับสามีของนางจะต้องเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันทุกกรณี ในครอบครัวของตน

ฝ่ายบุตร ที่ยังคงเป็นสมาชิกในครอบครัวของบิดามารดาอยู่ ก็จะต้องยอมเชื่อฟังบิดามารดา ตลอดเวลาและเมื่อแต่งงานแล้ว ก็ควรจะได้แยกไปประกอบเป็นครอบครัวอยู่กับภรรยาของตนเสีย (ปฐมกาล 2: 24) เมื่อบุตรสาวแต่งงาน นางก็จะไปอยู่กับสามี และกลายเป็นเนื้ออันเดียวกับสามี

ในครอบครัวหนึ่ง ๆ อาจมีบุคคลอื่น ๆ อีก เช่น ญาติผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ด้วย เด็กกำพร้า คนไข้ และคนอื่น ๆ บุคคลเหล่านี้จะต้องยอมอยู่ใต้อำนาจการปกครองของหัวหน้าครอบครัวด้วย

นอกจากสมาชิก “ถาวร” ของครอบครัวแล้ว บางคราวยังมี “แขก” ที่สมควรจะต้องให้การต้อนรับอีกด้วย

อย่างไรก็ดี ยังมีบุคคลพวกหนึ่งซึ่งควรต้องกีดกันออกไปโดยเด็ดขาด คือ พวกผู้สอนเท็จ (2 ยอห์น ข้อ 10) ผู้สอนเท็จคนใดที่ปฏิเสธรากฐานแห่งความเชื่อฝ่ายคริสเตียนแล้ว ก็ไม่เป็นการสมควรเลยที่จะอนุญาตให้เข้าไปในบ้านได้ ส่วนผู้ที่รับใช้พระเจ้าด้วยความเชื่อ โดยถูกต้องตามพระคัมภีร์ ก็

ยอมเป็นการสมควรที่จะต้องต้อนรับให้ดี เพื่อแสดงมารยาทอันดีของเจ้าของบ้าน เพื่อจะได้เป็น
ผู้ร่วมงานกับความจริง (3 ยอห์น ข้อ 4-8) อาจมีบุคคลอื่น ๆ อีกที่สมควรได้รับการต้อนรับจากเรา เช่น ผู้
ที่สนใจสอบถามถึงทางแห่งความรอด อาจได้รับความช่วยเหลือจากเรา โดยการสนทนากันภายในบ้าน
ผู้ที่ขาดความรู้ในพระคัมภีร์ก็ควรจะได้รับช่วยเหลือ โดยวิธีเดียวกันนี้ด้วยเหมือนกันมีตัวอย่างที่
น่าสนใจในเรื่องนี้ คือ ตอนที่ อะกูลากับปรีศกิลาได้รับอะโปโลมาไว้และสั่งสอนพระวจนะของพระเจ้า
ในบ้านให้ “ละเอียดยิ่งขึ้น” (กิจการ 18:26) สำหรับมิตรสหายคริสเตียน และญาติพี่น้องนั้น ย่อมต้องได้รับ
การต้อนรับอย่างแน่นนอน

มีภาพบรรยายที่น่าชื่นชมมาก ซึ่งแสดงถึงครอบครัวคริสเตียนในศตวรรษแรก ดังปรากฏใน
จดหมายฝากของอาจารย์เปาโลซึ่งเขียนถึงฟีเลโมน ฟีเลโมนผู้เป็นที่รักและเพื่อนร่วมงานของเปาโล เป็น
พ่อบ้านที่ดีและมีอัธยาศัยในการต้อนรับดี (เปาโลได้เขียนจดหมายดังกล่าวโดยได้อ้างโอบาเดมาซึ่ง
หลบหนี และเปาโลได้พบเข้าที่กรุงโรม) เปาโลได้เขียนในจดหมายฉบับนั้นด้วยว่า “อับเพียงน้องสาวที่
รัก” ซึ่งหมายถึงภรรยาของฟีเลโมน ผู้ได้รับการทักทายปราศรัยจากเปาโลร่วมกับสามีของนางด้วย และ
“อะระคีโป ผู้เป็นเพื่อนทหาร” ซึ่งคงหมายถึงบุตรชายของครอบครัวนี้ผู้ได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว แต่
ยังคงอาศัยอยู่กับบิดามารดา จากจดหมายของอาจารย์เปาโล ที่ฝากไปยังชาวโคโลสี เรายังได้ทราบอีกว่า
อะระคีโป ได้ปฏิบัติรับใช้พระเจ้าในที่ประชุมของคริสเตียน ทั้งนี้ เพราะอาจารย์เปาโลได้แนะนำเขาว่า
จงระวังกระทำการให้สำเร็จ (โคโลสี 4:17) ฟีเลโมนเองก็เป็นผู้มีอัธยาศัยดีทั้งในการจัดการประชุม
คริสตจักร ในบ้านของท่านด้วยและอาจารย์เปาโลก็เชื่อมั่นว่า ถ้าท่านสามารถจะไปเยี่ยมได้ ฟีเลโมนจะ
ให้การต้อนรับอย่างดีและจัดที่พักไว้ให้

ตอนท้ายนี้ ต้องกล่าวถึงคำสอนโดยทั่วไปอันหนึ่ง ว่าด้วยการรับบัพติศมาของครอบครัวคริส
เตียน คือว่า สมาชิกทั้งหมดในครอบครัวจะได้รับพิธีบัพติศมาตามแนวความเชื่อของหัวหน้าครอบครัว
หลักการอันนี้ถือว่า ทารกในครอบครัวคริสเตียนก็ต้องรับบัพติศมาด้วยเหมือนกัน

การที่ทั้งครอบครัวได้รับบัพติศมา มีกล่าวไว้ 4 ครั้งในพระคริสตธรรมใหม่ แต่มิได้กล่าว
ในทางที่ชวนให้เข้าใจว่า หมายความว่ารวมถึงทารกด้วย แม้สามีของลูเดียก็มีได้กล่าวถึงเลย คำว่า
“ครอบครัว” ที่กล่าวนี้ คงจะหมายถึงบรรดาลูกจ้างในกิจการค้าผ้าข้อมสีนั่นเอง (กิจการ 16:15) อาจารย์
เปาโลและซีลาได้ประกาศพระวจนะของพระเจ้า แก่นายคุกเพียงคนเดียวเท่านั้นก็หาไม่ แต่ได้ประกาศ
สั่งสอนคนทั้งหมดในครอบครัวของนายคุคนั้นด้วย (กิจการ 16:33) กริซิโป หัวหน้าผู้ปกครองแห่ง
ธรรมศาลา ในเมืองโครินธ์ก็ได้เชื่อและวางใจพระเจ้า พร้อมทั้งครอบครัวของเขาเช่นกัน เนื่องจาก
บรรดาผู้ปกครองในธรรมศาลาเป็นผู้ชราแล้ว เขาจึงไม่มีลูกอ่อน (กิจการ 18:8) ครอบครัวของเซเตฟา
นา (1 โครินธ์ 1:16) ซึ่งได้ถวายตัวต่อพระเจ้า เพื่อปฏิบัติสิทธิชนทั้งปวง นี้ก็ไม่ใช่งานของเด็ก ๆ เลย (ดู

1 โครินธ์ 16:15) ทั้งนี้ หากเราประเมินคุณค่าแห่งพระพร ที่เด็ก ๆ ได้รับเนื่องด้วยเป็นสมาชิกใน
ครอบครัวคริสเตียนให้ต่ำไปไม่

ขอสรุปว่าคำสอนในพระคัมภีร์นั้น เป็นคำสอนให้วางใจพระเยซูเจ้าเป็นรายบุคคลเสียก่อน
แล้วจึงประกอบพิธีบัพติศมาภายหลัง

10. บ้านของคริสเตียน

บุคคลที่อาศัยอยู่ในบ้านเรือน (ครอบครัว) นั้น ย่อมมีความสำคัญมากกว่าตัวเรือน กระนั้นก็ดี พระวาระของพระเจ้าได้กำหนดหลักสำคัญ ๆ เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของบรรดาบุตรของพระองค์ไว้ว่า ควรจะมีลักษณะอย่างไร ส่วนมากหลักสำคัญ ๆ ที่ว่านี้มีอยู่ในพระคัมภีร์เดิม แต่ยังคงเหมาะสมกับมนุษย์ในยุคนี้เหมือนกัน

บ้านซึ่งคริสเตียนครอบครองอยู่นั้น อาจมีรูปร่างหรือขนาดต่าง ๆ กัน อาจเป็นกระท่อมเล็ก ๆ ห้องเดียวในหมู่บ้านขนาดย่อม หรืออาจเป็นบังกะโลในเมืองใหญ่ ๆ เป็นย่านห้องแถวกรรมกร หรือเป็นห้องชุดให้เช่าในนครใหญ่ ๆ ก็ได้ แม้จะอยู่ ณ ที่ใดก็ตาม ผู้ที่จัดทำให้เป็นบ้านนั้น ๆ ควรจำไว้ว่า ณ ที่นั้น เป็นที่อยู่อาศัยของบุคคลที่พระวิญญาณบริสุทธิ์สถิตอยู่ด้วย (1 โครินธ์ 6: 19) โมเซได้กล่าวแก่ชนชาติอิสราเอลว่า “พระเยโฮวาห์พระเจ้าของเจ้าเสด็จดำเนินในท่ามกลางค่ายกองทัพ” (เฉลยธรรมบัญญัติ 23:14)

ลักษณะบ้านของคริสเตียนเป็นอย่างไร?

1. ควรเป็นสถานที่ที่ปลอดภัย “ครั้นเจ้าทั้งหลายจะเริ่มสร้างเรือนใหม่ จงทำเป็นขอบ

(ราวลูกกรง) ขึ้นไว้กันไว้ที่หลังคา เพื่อเจ้าจะไม่ให้ผู้ใดพลัดตกจากที่นั่นและมีโทษแก่เรือนั้นเพราะเลือดตก” (เฉลยธรรมบัญญัติ 22:8) บ้านชนิดที่โมเซหมายไว้ดังกล่าวนี้ คือ บ้านหลังคาแบนราบ เช่น บ้านเรือนของประชาชนในเมืองพิซาปุระ และในแคว้นอื่น ๆ ของประเทศอินเดีย และบ้านแบบนี้ ยังคงมีอยู่ในแถบตะวันออกใกล้เหมือนกัน เมื่ออากาศร้อน ผู้คนจะนอนหลังคาแบนราบนี้ ถ้าไม่มีขอบสูงหรือราวลูกกรงไว้แล้ว คนก็จะกลิ้งตกจากหลังคาได้

ตามความหมายในตัวอักษร ข้อพระคัมภีร์ข้อนี้ แฝงบทเรียนแก่บุคคลผู้อาศัยอยู่ในบ้านแบบใด ๆ ได้ด้วยตามสติต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่า อุบัติเหตุที่พอจะป้องกันได้ในทุกวันนี้ มักจะเกิดขึ้นภายในบ้าน สายไฟฟ้าเก่า ๆ เลินเล่อต่อการใช้ไฟ ขวดยา ขวดซึ่งปล่อยทิ้งไว้ในที่ซึ่งเด็กอาจเอื้อมถึง พื้นบ้านที่ลื่น บ่อน้ำที่มีได้เอาใจใส่ป้องกันให้ดี และสิ่งอื่นใดในทำนองนี้ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดอันตรายได้ เช่นเดียวกับบ้านหลังคาแบนราบที่ไม่มีขอบลูกกรงเหมือนกัน ขอให้เอาใจใส่ดูแลให้แน่ใจว่า บ้านของเราเป็นสถานที่ที่ยังคงความปลอดภัยแก่ทุกคนที่เข้ามาอยู่หรือไม่

2. ควรให้พระวาระของพระเจ้า ปรากฏโดยเปิดเผย “จงเอาถ้อยคำเหล่านี้จารึกไว้ที่เสาประตูเรือน” (เฉลยธรรมบัญญัติ 11:18-21) สมัยนี้เราสามารถที่จะปฏิบัติตามนัยแห่งลายลักษณ์อักษร ดังกล่าวนี้ได้โดยใช้ข้อพระธรรมที่พิมพ์ไว้อย่างสวยงาม และปฏิทินที่มีพระวาระของพระเจ้าปรากฏอยู่ ซึ่งหา

ได้ง่ายและเป็นที่น่าพอใจ ทั้งนี้ เพราะไม่เป็นแต่เพียงเพื่อประดับบ้านเท่านั้น แต่เป็นการประกาศข่าวประเสริฐแก่ทุกคนที่เข้ามาในบ้านอีกด้วย

3. ควรเป็นสถานที่ที่ปราศจากมลทินในเรื่องเพศ (ดู เฉลยธรรมบัญญัติ 21: 21; 32:17) พ่อบ้านแม่เรือนควรต้องตรวจตราควบคุม มิให้มีการกระทำอันเป็นมลทิน หรือมัวหมองในทางเพศโดยวิธีใด ๆ เกิดขึ้น ภายในบ้านเรือนของตนเป็นอันขาด

4. ควรจัดทำบ้านให้ถูกสุขลักษณะ ขอให้อ่านเฉลยธรรมบัญญัติ 23: 12-14 พระเจ้าตรัสสั่งโดยผ่านทางโมเสสว่า ให้พลไพร่ของพระองค์รักษาสุขลักษณะอนามย์ ถ้าได้มีการปฏิบัติตามบทบัญญัติต่าง ๆ นี้แล้วจะทำให้โรคภัยต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่หลายชนิด ลดน้อยลงโดยรวดเร็วทีเดียว เชื้อโรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากกรณีเหล่านี้ได้แก่ ไขรากลาก อหิวาต์ ท้องร่วง โรคบิด และอื่น ๆ ในทำนองนี้ บ้านคริสเตียนทุก ๆ บ้านควรต้องมีส้วม ซึ่งอาจจัดทำแบบง่าย ๆ แบบหนึ่งแบบใดก็ได้ ถ้าแห่งใดมีน้ำ อันเป็นสาธารณูปโภค ที่อาจเป็นบ่อเกิดของเชื้อโรค (ความจริงมีอยู่หลายแห่ง) น้ำดื่มควรจะต้องต้มเสียก่อน

5. ควรให้บ้านเป็นที่หลบภัยได้ (เฉลยธรรมบัญญัติ 23: 15) บุคคล ๆ ใดที่หลบหนีออกจากความเป็นทาสบาปแล้ว ให้บุคคลนั้น ๆ เห็นว่า ที่หลบภัยอันสงบสุขนั้น คือ บ้านของคริสเตียน ถ้าพี่น้องชาวคริสเตียนอาศัยอยู่ และประกอบกิจการงานในท่ามกลางคนที่ไม่เชื่อถือพระเจ้าแล้ว ก็ควรอย่างยิ่งที่จะให้บ้านของคริสเตียนเป็นที่ที่เพื่อนพี่น้องคริสเตียนจะได้พักผ่อนและมีมิตรภาพซึ่งกันและกัน

6. ควรให้เป็นที่พักประชุมของคริสเตียน (โรม 16:5; 1 โครินธ์ 16:19; โคลโลสี 4:15; ฟิเลโมน ข้อ 2) บ้านของคริสเตียนแม้ว่าเป็นกระท่อมเล็ก ๆ ก็เป็นสถานที่ที่รับพระพรได้ โดยให้เป็นที่พักประชุมเมื่อไม่มีโบสถ์ หรือเป็นที่ประชุมอธิษฐาน ฯลฯ ได้ทั้งนี้ มิใช่เฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในบ้านเรือนที่ร่วมประชุมเท่านั้น แต่เพื่อนบ้านและมิตรสหายก็จะได้มารับพระพรด้วยเช่นเดียวกัน

7. บ้านของคริสเตียน จะต้องไม่มีรูปเคารพใด ๆ ทั้งสิ้น (เฉลยธรรมบัญญัติ 7:26; 1 ยอห์น 5:21) คริสเตียนย่อมรู้ว่า ท่ามกลางเพื่อนบ้านที่มีใช่คริสเตียนนั้น จะมี “พระ” มี “เจ้า” หลากรูป แต่สำหรับคริสเตียนนั้นมีเพียง “พระเจ้าองค์เดียว” คือพระบิดา และมี “พระเยซูคริสต์เจ้าพระองค์เดียว” เท่านั้น (1 โครินธ์ 8:5-6)

ปัญหานี้ เป็นปัญหาพิเศษแก่คริสเตียนที่อาศัยอยู่ในดินแดนซึ่งมีจำนวนคริสเตียนน้อย เพราะว่าตามบ้านของผู้ที่มีใช่คริสเตียนอันล้อมรอบเขาอยู่นั้น มักจะมีภาพและรูปจำลองของพระอื่น ๆ ซึ่งครอบครัวเหล่านั้นกราบไหว้อยู่ เป็นจำนวนมากทีเดียว มีผู้นำของชาวคริสต์บางคน แนะนำและสนับสนุนอย่างเปิดเผยว่าบ้านของชาวคริสต์ทุก ๆ บ้าน ควรจะประดับไม้กางเขนเป็นเครื่องหมายไว้ภายนอก และประดับภาพของพระเยซูคริสต์ไว้ภายใน ให้เป็นที่ปรากฏเด่นชัด และมีลักษณะแตกต่าง

จากบ้านเรือนของเพื่อนบ้านเหล่านั้นทั้งจะเป็นการแสดงพยานแก่เพื่อนบ้านอีกด้วย คำแนะนำและสนับสนุนดังกล่าวนี้ เป็นคำสอนที่ถูกต้องหรือไม่ และเป็นไปตามพระคัมภีร์ข้อใดบ้าง

ในข้อสอง แห่งพระบัญญัติสิบประการ แสดงให้เห็นว่า พระเจ้าทรงกำชับมิให้กระทำรูปเคารพบูชา เป็นอันขาด (อพยพ 20:4-6) การที่อาโรนทำรูปโคทองคำให้ประชาชนกราบไหว้ เป็นเหตุให้พระเจ้าทรงพระพิโรธ (อพยพ 32:1-35) และให้ตกอยู่ในความบาปเช่นเดียวกับการกระทำของ ยาราบะอาม ในคราวต่อมา (1 พงสาวดาร 12:25-33) แต่การกระทำของกษัตริย์ซาโลมอนซึ่งได้หล่อขึ้นทะเลทองเหลือง วางบนหลังรูปโค 12 ตัว ไว้ในวิหารพระเยโฮวาห์ โดยประสงค์จะให้เป็นที่ตั้งเครื่องตกแต่งประดับประดับนั้น ไม่เป็นการขัดแย้งกับน้ำพระทัยของพระเจ้าเลย (1 พงสาวดาร 7:23-26) ในทำนองเดียวกัน ความมุ่งหมายที่จะให้บูชารูปจำลองหรือรูปภาพของพระคริสต์ มิได้ปรากฏอยู่ในพระคัมภีร์ข้อใดเลย พระเยซูเองได้ทรงสอนว่า เราต้องนมัสการ “โดยจิตวิญญาณและความจริง” (ยอห์น 4:24) แต่การใช้รูปภาพเช่นนี้เพื่อประโยชน์ในการสอนพระคัมภีร์นั้น แตกต่างกันกับความประสงค์ที่กล่าวมานี้มาก

อย่างไรก็ดี ยังมีหลักการอีกอันหนึ่ง ที่จะเป็เหตุให้เกิดความเข้าใจผิดได้ คือ ถ้าเพื่อนบ้านที่มีใจคริสเตียน เห็นสิ่งเหล่านี้ในบ้านของเราแล้ว เขาจะไม่คิดหรือว่า เราบูชารูปจำลองหรือรูปภาพนั้น เช่นที่เขาได้บูชารูปพระต่าง ๆ ของเขา ดังนั้น ผู้เขียนขอกว่าสรุปว่า การงดเว้นที่จะแสดงรูปภาพหรือรูปจำลองโดยเปิดเผยในบ้านของคริสเตียน จะเป็นการดีที่สุด แต่ให้จัดหาข้อพระคัมภีร์ ประดับไว้ให้เด่นที่สุด แทนรูปเหล่านั้นเสีย ขอให้พระบิดาเจ้าทรงโปรดให้ครอบครัวคริสเตียนทุก ๆ ครอบครัว สามารถจัดทำที่อยู่อาศัยของเขาให้คู่ควรแก่พระองค์ด้วยเทอญ

11. ครอบครัวคริสเตียนกับที่ประชุมคริสตจักร

เราได้กล่าวถึงแบบอย่างการดำเนินชีวิตของครอบครัวคริสเตียน ซึ่งเชื่อว่าเป็นแบบอย่างที่ถูกต้องตามพระคัมภีร์โดยสังเขปแล้ว คริสเตียนหนุ่มสาวที่ยังมิได้สมรส ควรจะต้องดำเนินชีวิตโดยปราศจากราคะและทุ่มเทพลังงานของตน เพื่อพระราชกิจของพระเจ้าเมื่อถึงคราวจะแต่งงาน จะต้องพยายามแสวงหาน้ำพระทัยของพระเจ้า เพื่อเลือกหาคู่สมรสที่เชื่อถือพระคริสต์ ทั้งเป็นที่แน่ใจว่าผู้จะสมรสกับตนนั้น มีน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ในการปฏิบัติตามน้ำพระทัยของพระเจ้าด้วยสุดจิตสุดใจจริง ๆ ควรประกอบการสมรสให้เป็นที่บริสุทธิ์และมีเกียรติ ในนามของพระเยซูคริสต์ ทั้งให้ชอบด้วยกฎหมาย และระเบียบแบบแผนของทางรัฐบาลแต่อย่าให้เกิดมีหนี้สินเพราะพิธีสมรส

ชีวิตสมรส ควรให้เป็นชีวิตร่วมของสามีภรรยาโดยเฉพาะ ทั้งคู่จะต้องอยู่ร่วมกัน อธิษฐานด้วยกันในฐานะที่เป็น คู่ร่วมรับมรดกแห่งพระคุณของพระเจ้า เมื่อพระเจ้าประทานบุตรให้ ก็จะต้องพยายามบำรุงเลี้ยงและอบรมให้เกรงกลัวพระเจ้า คู่สมรสทั้งคู่จะต้องมีบ้านของตนเอง โดยให้สามีเป็นหัวหน้าครอบครัว สามีภรรยาควรเป็นผู้มีอัธยาศัย ต้อนรับที่ดีด้วยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการต้อนรับผู้ที่วางใจรับใช้พระเจ้าโดยสุจริต บ้านก็จะต้องมีระเบียบเรียบร้อย ถูกต้องตามแบบแผนของพระเจ้า ให้มีพระคริสตธรรมคัมภีร์ปรากฏอยู่ในที่เห็นได้ชัด ต้องให้บ้านเป็นที่ที่ซึ่งความปลอดภัยและสามารถคุ้มกันแก่ผู้อาศัยได้ด้วย ไม่ควรให้มีสิ่งโสम्म ทั้งทางฝ่ายร่างกายและศีลธรรมจรรยาเกิดขึ้นในบ้าน และไม่ให้มีรูปเคารพใด ๆ อยู่ในบ้านเลยที่กล่าวมานี้ เป็นมโนภาพที่แสดงให้เห็นชัด และด้วยความช่วยเหลือของพระเจ้าเท่านั้น มโนภาพตามอุดมคตินี้จึงจะสำเร็จลุล่วงไปได้

เหตุที่เป็นไปไม่ได้ทันที่ตามอุดมคตินั้น มีอยู่หลายกรณีด้วยกัน ขออ้างถึงเรื่องผู้มีคู่สมรสที่ยังไม่เชื่อถือพระเจ้า ในขณะที่ตนได้กลับใจถวายตัวต่อพระเจ้าแล้ว มากกล่าวอีก เรื่องเช่นนี้ จะมีข้อยุ่งยากหลายประการเกิดขึ้น แต่พระคัมภีร์ได้สอนไว้อย่างแจ่มแจ้งว่า ฝ่ายที่เชื่อต้องดำเนินพันธะหน้าที่ของตนต่อไปให้นานที่สุดที่จะนานได้ แม้จะมีได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่ “อยู่ภายใต้พันธนาการ” ก็ตาม ให้ดำเนินพันธะต่อไปจนกว่าคู่สมรสฝ่ายที่ไม่เชื่อพระเจ้าจะทิ้งตนไปเสีย

ในพระคริสตธรรมคัมภีร์นั้น พระเจ้าได้ประทานแบบอย่างให้แก่เรา ทั้งในวิถีชีวิตแห่งคริสตจักรและชีวิตแห่งครอบครัว เป็นที่ตระหนักแน่ของผู้เขียนหนังสือเล่มนี้ว่า การดำเนินตามระเบียบแบบแผนแห่งชีวิตในบ้านเรือนตามพระคริสตธรรมใหม่ มีส่วนช่วยในการดำเนินระเบียบแบบแผนของที่ประชุมคริสตจักรอยู่มาก

ขอจำไว้ว่า “บ้าน” กับ “คริสตจักร” เป็นวงสังคมสองอย่างแตกต่างกัน และการประพฤติที่ถูกต้องสมบูรณ์ภายในบ้าน อาจไม่เหมาะแก่ที่ประชุมคริสตจักรก็ได้ พระเจ้าได้ทรงวางระเบียบไว้ว่า จงให้พวกผู้หญิงนั่งเสียนในที่ประชุม (1 โครินธ์ 14:34) และให้ผู้ชายนำในที่ประชุมคริสตจักร

(1 ทิโมธี 2:8; 3:15) แต่ถ้าภรรยาจะไต่ถามสามี ณ บ้านเรือนของตนถึงเรื่องที่ยากจะทราบ ก็ยอมทำได้โดยชอบ (1 โครินธ์ 14:35) เราแน่ใจว่านางปริสคिलाไม่ได้เทศนาพระวจนะของพระเจ้าในที่ประชุมของคริสตจักร แต่เป็นที่รู้กันว่า นางได้ช่วยเหลือสามีในการสั่งสอนอะโปโลให้รู้ทางของพระเจ้า “ละเอียดยิ่งขึ้น” ณ บ้านเรือนของตนเอง (กิจการ 18:26) จากพระธรรม 2 ทิโมธี 1:5 นั้น เราเข้าใจว่ามารดาและยายของทิโมธี ได้สอนพระคำของพระเจ้าแก่เขาในวัยเด็ก (2 ทิโมธี 3:15) ในพระธรรม 1 โครินธ์ บทที่ 11 เราทราบถึงความแตกต่างทำนองนี้อีกด้วย การประพฤติที่ไม่ชอบตามระเบียบแบบแผนนั้นเมื่อบรรดาคริสเตียนมา “ประชุมพร้อมกัน” (ข้อ 20) เป็นการดูหมิ่นแก่ “คริสตจักรของพระเจ้า” (ข้อ 22) แต่อาจารย์เปาโลได้กำชับตักเตือนแก่บรรดาคริสเตียนว่า เขามี “เรือนที่จะกินและดื่ม” อยู่แล้ว (ข้อ 22)

ขอให้สังเกตถึงจุดสำคัญจุดหนึ่งว่า คริสตจักรคือหมู่คนที่เชื่อถือพระคริสต์ มิใช่สถานที่ประชุม ถ้าหมู่คริสเตียนไม่มีห้องประชุม (มีที่ประชุมที่อ้างในพระคัมภีร์ใหม่เพียงแห่งเดียว คือ ยากอบ 2:2) ก็จักที่ประชุมขึ้น ณ บ้านของพี่น้องคริสเตียนด้วยกันที่กระทำเช่นนี้ เป็นการถูกต้อง และมีตัวอย่างอยู่หลายแห่งในพระคริสตธรรมใหม่ ดังปรากฏอยู่ในบทก่อนแล้ว การประชุมเช่นนี้ก็ให้สำนึกไว้ว่าเป็นการประชุมของคริสตจักรโดยแท้จริง แม้จะประชุมกัน ณ บ้านเรือนก็ตาม ข้อเสนอแนะของพระคัมภีร์เกี่ยวกับความประพฤติในคริสตจักรก็ต้องปฏิบัติตามด้วย คือ บางครั้งผู้รับใช้ของพระเจ้าและภรรยาอาจต้องจัดที่อาศัยของเขาในสถานที่ประชุมของคริสเตียนไว้เป็นประจำเสีย สำหรับกรณีเช่นนี้ ภรรยาของผู้รับใช้พระเจ้าจะต้องให้สามีเป็นผู้นำการประชุม แต่เมื่อบรรดาผู้เข้าประชุมกลับไปแล้ว และสามีภรรยาอยู่ตามลำพัง นางก็มีเสรีภาพที่จะทำตนเหมือน “อยู่บ้าน” สามารถพูดจา ไต่ถามและอธิษฐานร่วมกับสามีได้โดยชอบ บางคนคิดว่าไม่ควรพูดถึงกรณีเช่นนี้ แต่ผู้เขียนก็ทราบดีแล้วว่า มีปัญหาในกรณีเช่นนี้ เพราะเคยประสบมาแล้ว

อนึ่ง ควรจะต้องเอาใจใส่สังเกตไว้ด้วยว่า คุณสมบัติอันเป็นมาตรฐานของเจ้าอธิการ หรือ มัคทายกนั้น จะต้องเป็นหัวหน้าครอบครัวที่สามารถปกครองบ้านเรือนได้เป็นอย่างดี คุณสมบัตินี้ ระบุไว้ในพระธรรม 1 ทิโมธี 3: 4,5,12 และทิตัส 1:6, 8 อันที่จริง ถ้าชายคริสเตียนทุก ๆ คนพยายามให้มีคุณสมบัติเช่นนี้ด้วย ก็จะไม่ค่อยมีเหตุขัดข้อง การรับผิดชอบในฐานะหัวหน้าครอบครัว ที่แสดงให้เห็นปรากฏต่อคนทั่วไปนั้น ถือว่าเป็นคุณสมบัติที่เหมาะสมแก่หน้าที่การงานที่จะรับใช้ใน “คริสตจักรของพระเจ้า” ได้เป็นอย่างดี

ก่อนจบหนังสือเล่มนี้ ขอกล่าวย้ำถึงข้อความที่กล่าวมาแล้วในตอนต้นอีกครั้งหนึ่งว่า พระผู้เป็นเจ้าทรงผูกพันอยู่กับวิถีชีวิตของเรา ทุกแง่ทุกมุมเป็นประจำ ถ้าเราใช้ความสามารถที่พระเจ้าได้บันดาลให้เรา อย่างเต็มที่แล้ว ชีวิตส่วนตัวของเราก็คือ ชีวิตฝ่ายธุรกิจก็ดี ชีวิตฝ่ายคริสตจักร และชีวิตฝ่ายครอบครัวก็ดี ก็จะได้ดำเนินไปตามน้ำพระทัยของพระองค์ทุก ๆ ด้าน ขอพระผู้เป็นเจ้าได้โปรดประทาน พระกรุณาคุณแก่ทุกคนเพื่อจะได้จัดการทุกสิ่งให้เป็นที่เชิดชูเกียรติยศและสง่าราศีแก่พระองค์สืบไป

ผู้พิมพ์ และจำหน่าย
ประเสริฐบรรณาการ
296/5 ถนนสีลม บางรัก
พระนคร